ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 568 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2-14 28 ՐԷՊ ԻՒԼ ԱՒՎԷԼ 1316 2 ԷԵԼՈՒԼ 1314 Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 568

«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائره مخصوصه ده در

0 ՓԱՐԱ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՆԿԱԽ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

ԻՆՉԷ՞Ր Կ'ԸԼԼԱՆ ՄԵՐ ՇՈՒՐՋԸ

Բաղդատական ժողովրդականութեան տղայոց մարմնամարզի դպրոցներուն.—Թաղային օրէնք.—Կառավարութեան և իր խորհուրդ.—Պատճառն խնամատարներէն.—Տղայոց առողջութիւնը.—Մարմնամարզ կամ ժիմնասդիք։

Թ.[*]

Դպրոցներու վերամուտին հետ դպրոցական խնդիրներն ալ կ'բացուին. և ես կ'ուզեմ օգտուիլ առիթէն այս անգամ տղայոց մարմնական դաստիարակութեան և առողջական զարգացման վրայ հրաւիրելով ընթերցողաց ուշադրութիւնը։ Տքթ. Թորգոմեան էֆ.ի ատենապետած Ուսումն. Խորհրդին մէկ օգտակարագոյն տնօրինութիւնն էր, ըստ իս, բժշկական պարբերական այցելութիւններն, որոց պիտի ենթարկուէին մեր Թաղային դպրոցք. դժբախտաբար կ'երեւի թէ սկիզբները բաւական կանոնաւոր կերպով շարունակուած այս այցելութիւնք հետզհետէ գրեթէ դադրելու վրայ են. և սակայն մանկանց և պատանեաց առողջական վիճակը մտաւորական վիճակէն նուազ խնամք չի պահանջեր, մանաւանդ որ խուռն բազմութիւն գտնուած տեղուանք, ինչպէս են դպրոցներն, ա՛լ աւելի ուշադրութեան պէտք կայ, որպէս զի տարափոխիկ հիւանդութեանց և վտանգաւոր վարակմանց պատճառ չտրուի։ Ուստի Թախանձագին կ'խնդրենք որ գոնէ այդ այցելութիւնք կրթական տեսչութեանց բախտը չունենան, և եթէ հնար է նոր մղում մը տրուի անոնց։ Տք. Խորասանճեան էֆ.ի Ազգ. Հիւանդանոցին Խնամակալութեան մասնակցիլը նոր խթան մը պէտք է ըլլայ մեր բժիշկներուն՝ քիչ մը նուազ ինքնասէր, քիչ մը նուազ անտարբեր դառնալու հանրային գործոց, և իրենց առ իրենց պատկանած հասարակութիւնն ունեցած պարտաւորութիւնքը յոժարութեամբ կատարելու։

Եւ արդարեւ, մեր դպրոցներուն մէջ՝ նիհար, տժգոյն, աղաղուն տղայոց թիւը կ'աւելնայ գրեթէ քանի բարձրագոյն դասարանները ելնենք։ Ա՛լ նորանշան երեւոյթ մը չէ տեսնել դասարաններուն մէջ 13էն 16 տարեկան տղայք ակնոցով զինեալ, և եթէ շատերն ալ չեն դրած ակնոց, ո՛չ նուազ կ'գանգատին կարճատեսութենէ քան ակնոցաւորները։ Պատանեկութեան յայտնի կամ գաղտնի սպառիչ, մաշեցուցիչ ազդակներուն դէմ, ի բնէ, ի ծննդենէ եղած տկարակազմութեանց դէմ, մտաւորական յոգնութեանց դէմ ի՞նչ բան պիտի հակազդէ, եթէ ոչ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԸ, որ սակայն ժամանակ մը ... ըլլալէ վերջն այժմ գրեթէ բոլորովին բարձի թողի եղած է մեր դպրոցներէն։ Ի՞նչ է ասոր պատճառը։ Ոմանք այս բանը մեզմէ անկախ պատճառներու, տնօրէնութեանց կ'վերագրեն, որ ըստ իս լոկ պատրուակ է, սոսկ չծախսելու համար. իսկ եթէ իրական են, անշուշտ Թիւրիմացութեան մը արդիւնք են զոր Ուսումն. Խորհուրդ և Ս. Պատրիարք դիւրաւ կրնան բառնալ, կարծենք, եթէ կամին։ Աւելի դժուարաբառնալի կ'երեւի սակայն ուսումնական անձանց կողմէ եղած առարկութիւնը թէ ժիմնասդիքն օգտակար և գովելի բան մը չէ տղայոց համար, թէ մկանունքը զօրացնելով կարճահասակ կ'ձգէ մարդը, թէ վտանգներէ զերծ չէ և մանաւանդ թէ Անգլիացիք չեն գործածեր զայն։ Ասոնք բոլորը գործնական մարմնամարզի տեղ կ'ջատագովեն անգլիական այլ և այլ խաղերու դրութիւնն, ինչպէս են Քրիքէթ, Ֆութպոլ, Պէյզպոլ ևլն։ Ասոր ի պատասխան, ըսենք որ Անգլիացիք աշխարհի առաջին ազգերէն մին ըլլալով հանդերձ՝ չի կրնար ըսուիլ թէ անպատճառ ամէն ըրածնին լաւ է և կրկնօրինակելի։ Զոր օրինակ, չափուց, կչռոց և դրամոց մէջբրական դրութիւնը, զոր Գաղղիացիք հնարած են և ամէն քաղաքակիրթ երկիր հետզհետէ ընդունած է իբր յառաջդիմութիւն մը առեւտրական և գիտական հաշուոց դիւրացուցիչ և բանաւոր, տակաւին ընդունած չեն Անգլիացիք, թէեւ վերջերս սկսած են ազգային ինքնասիրութիւնը թողլով զայդ ընդունելու հակամիտիլ. հիմակ եթէ որոշում մ'ընել պէտք ըլլար՝ Անգլիացւոց հին, դժուարակնճիռ չափերն ու կշիռները նախամեծա՞ր պիտի համարէինք գաղղիականէն, զի Անգլիացիք այնպէս կ'ընեն։ Այսօր ո՛չ միայն պատուաստ, այլ մի քանի տարին անգամ մը կրկնապատուաստը պարտաւորիչ է Գերմանիոյ մէջ,՝ ուր գիտութիւնն Անգլիայէն ետ մնացած է չենք կրնար ըսել, մինչդեռ կ'տեսնենք որ նոր օրէնքով մը Անգլիոյ մէջ բոլորովին ծնողաց կամացը կ'թողուի պատուաստը։ Գալով մարմնամարզին, չենք ըսեր թէ անգլիական խաղերն օգտակար չեն, ճկպակար են, մարդուս մարմինը չեն զօրացներ ևլն. անոնք ալ գերազանցապէս այդ արդիւնքը կուտան, բայց գործնական ժիմնասդիքն ուրիշ առաւելութիւններ ալ ունի, զորս այդ խաղերէն պէտք չէ սպասել։ Ենթադրենք թէ Աստուած մի արասցէ հրդեհ մը պատահեցաւ և դուն տանը վերնայարկն ես. կրնա՞ս մինակ չուանի մը փաթթուելով պատուհանէն վար իջնել, եթէ այդ փորձն ըրած չես։ Անգամ մը հարկ եղաւ ինծ մեծ շոգենաւէ մը չուանէ սանդղով վար իջնել. անկարելի եղաւ, որովհետեւ յատուկ վարժութիւն կը պահանջէ։ Երբեմն վտանգի մը պահուն կ'ստիպուի մարդ բարձր տեղէ մը վար ցատքել. եթէ առ այդ վարժութիւն չէ ըրած, անպատճառ կը վնասուի ցատքած ատեն։ Ժիմնասդիք սորվելով տղաս ճամբա՞ղ պիտի ըլլայ ըսելը ճիշտ՝ «կարդալ սորվելով վարդապե՞տ պիտի ըլլայ»ի կ'նմանի։ Բոլոր ցամաքային Եւրոպա ընդունած է ժիմնասդիքը դպրոցներուն մէջ։ Նա կ'ընէ մարմինը դիւրաշարժ, ճարպիկ, ի բնէ տկարակազմ եղողները կ'զօրացնէ. իբր բժշկական դարման ալ իր կիրառութիւնն ունի, երկաթի գունտեր վերցնելու փորձ։ Եթէ վտանգէ զերծ չըլլալը պիտի առարկենք տգէտ և վախկոտ մայրերէ ոմանց պէս, ի՞նչ բան կայ որ անվտանգ ըլլայ. ձի հեծնելը, նաւ նստիլը, շոգեկառքերը չունի՞ն իրենց վտանգները։ Լողալն, որուն Անգլիացիք այնքան կ'հետեւին, նշանառութիւնն, որսորդութիւնն, հեծելանիւը, չմուշկը չունի՞ն իրենց վտանգը։ Ի՞նչ օգուտ կնամարդի սերունդ մը պատրաստելէ։ Օրինաւոր դասատուի մը հսկողութեան տակ եղած մարմնամարզք բնաւ վտանգաւոր չեն, կամ պատահած վտանգներն այնքան հազուադէպ են և օգուտներն այնչափ առաւելակշիռ որ յիշել անգամ չարժեր։ Ցուսանք որ դպրոցական նոր տարեշրջանին տղայոց մարմնական զարգացման ալ պէտք եղած կարեւորութիւնը տրուի, և Պէրպէրեան Հաստատութեան մէջ ալ հիմնադիր-տնօրէնին վերադարձը պատճառ ըլլայ վերսկսելու մարմնամարզի դասերուն ալ հոն, որք երբեմն այնքան փայլուն կերպով ի հանդէս կուգային և մէկ քանի տարիէ ի վեր բոլորովին բարձի թողի եղած են։[*]

ՀՈՐՈՅ

ՑԱՆ. ԽՄԲ.—Անգլիացիներուն ամէն ըրածն ու չըրածն անշուշտ հետեւելի չէ ինքնին։ Բայց քանի որ, միւս կողմէ, Փիզիքական զարգացումի է՛ն աւելի կարեւորութիւն տուած ազգն ալ, փիզիքապէս է՛ն կայտառ, է՛ն դիւրաթեք, է՛ն քաջողջ ազգն ալ Անգլիացիներն են, անշուշտ ուշադրաւ իրողութիւն մ'է որ ճիշդ ա՛յս ազգին մէջ այնքան կարեւորութիւն չի տրուիր գործիներով մարմնամարզի կամ ժիմնասդիքի, և ընդհակառակն, աւելի կ'քաջալերուին դպրոցական զանազան խաղերը։ Ի՞նչ որ բնական է՝ ա՛ն է պէտքն կ'ըսեն Անգլիացիք, և հետեւաբար, կ'քաջալերեն խաղերն որք բնական են տղոց, կ'քաջալերեն Թիավարութիւնը, ձիարձակութիւնը, նշանառութիւնը կամ որսորդութիւնը, խաղալը, չմշկելն, որովհետեւ ասոնց ամենքն ալ բնական զբաղումներ են. իսկ լարախաղացներ, ծանրաբարձներ կամ ... պատրաստելու պէս լոկ մեքենական հնարքները կ'արհամարհեն իբրեւ արհեստական, բռնազբօսիկ գործեր և տաժանելի պարտաւորութիւններ որք տղոց անխտիր ընդհանրութեան հաճելի չեն ըլլար, և հետեւապէս անխտիր ամէն տղոց փիզիքական զարգացումին չեն նպաստեր, մինչ խաղալ սիրելը բնական է տղոց։—Ըստ մեզ, դպրոցներուն մէջ ուր որ պարտէզ կայ՝ խաղը նախամեծար պէտք է սեպել։ Ուր տեղ չկայ, հոն մարմնամարզի քանի մը անվնաս տարազներն հաստատելու է. որովհետեւ մարմնամարզի համար ընդարձակ տեղի պէտք չկայ։

⁂ Սա կէտն ալ չմոռնանք նշանակել թէ Եւրոպայի մէջ մարմնամարզի ամէնէն յարեալ ժողովուրդը, Գաղղիացիք, փորձով տեսնելէ ետքը թէ ժիմնասդիքը «ժողովրդական» չըլլար դպրոցներուն մէջ, և 1870—71ի դառն փորձերէն համոզուելով որ գաղղիացի սերունդը Փիզիքապէս փոքր և վատուժ մնացեր է, Ժիւլ Կրէվիի նախագահութեան վերջին տարիներուն մէջ որոշեցին Անգլիացիներուն օրինակին հետեւիլ, և Անգլիացիներուն դպրոցական խաղերը նոյնութեամբ ընդօրինակեցին, մեծ և փոքր դպրոցներուն մէջ ըստ այնմ կանոններ դնելով, յաջող խաղացողներուն համար մրցանակներ սահմանելով, և զանազան դպրոցներու միջեւ տարեկան մեծ մրցումներ։ Այս դպրոցական խաղեր ա՛լ աւելի կարեւորութիւն ստացան երբ Աթէնքի մէջ նորոգուեցան «Ոլիմպիական խաղերն», որոց մասնակցելու հրաւիրուեցան ամէն եւրոպական ազգեր, և որոշուեցաւ պարբերաբար ամէն մայրաքաղաքներու մէջ տօնել «Ոլիմպիական խաղերն», որք կ'ապացուցանեն թէ Հնութեան է՛ն ուշիմ, է՛ն մտացի ժողովուրդը փիզիքական զարգացումի գերապանց միջոցը կ'սեպէ եղեր բնական շարժումներն, ամենօրեայ խաղերն, ըմբշական մրցումներն, և ո՛չ թէ մեքենական կամ գործիական ժիմնասդիքը։ Այս օրուան Անգլիացիներուն և Ամերիկացիներուն ըրածը ճիշդ հետեւողութիւնն է հին Հելլենաց ըրածին, և դպրոցական գործերու մէջ ուրիշ ո՛չ մէկ ազգի հանոյ Գաղղիացիներուն գէթ այս մասին Անգլիացւոց օրինակին հետեւիլը կ'ցուցնէ թէ հասարակ խաղերն իրենց ընտանութեան շնորհիւ, և տղոց մէջ յառաջ բերած մրցումի ոգիին շնորհիւ, ի վերջոյ աւելի օգտակար կ'ըլլան տղոց փիզիքական բարւոքման և զօրացման, քան արուեստակեալ ձեւերն ու տարազները ժիմնասդիքի։

Գալով թէ այրող տունէ մը ինչպէս պէտք է փախչիլ առանց ոտուըները կոտրելու, այս մասին հ՛ն գործնական միջոցն է՝ ըստ մեզ՝ երթալ իրիկուները ժամ 11ին դիտել Գասըմ Փաշայի կայսերական Ջրանկիր գնդին հետաքրքրաշարժ մարզանքներն, ուրոնցմով միայն կարելի է սովրիլ տան վերի յարկերէն խուսափելուն կերպը, [պայմանաւ որ՝ վար նետուած ատեն, գծեզ ընդունելու համար հաստ կտաւէ վերմակը բռնած ըլլան առ նուազն չորս կտրիճ Ջրանկիր զինուորներ։] Բայց այն դիւրաթեքութիւնն որ աստնի պարզանելու մէջ պէտք է՝ ամէնէն բնական կերպով կ'ստանան Անգլիացիք՝ իրենց ..., ..., մանաւանդ ձիով մարզանքներու զանազան ձեւերուն մէջ։ Ձի նստիլ, Թիավարել, լողալ, երկար ատեն առանց շնչասպառ ըլլալու վազել, ցատկել առանց մէջքը ցաւցնելու, այս և այսպիսի ... շարժումներ անծանօթ են մեր ա՛ն տղոց անգամ որք [օրինակի համար,] Պէրպէրեան վարժարանի մէջ գործիական ժիմնասդիք սորվեր են ժամանակաւ, եւ քիչ ետքը՝ մոռցեր են, մինչ 70նոց Անգլիացիք դեռ իրենց սիրական գնտակը կ'խաղան ի Պէյքօզ եւ Գատըգիւղ, տղու մը պէս զուարթ, կայտառ եւ դիւրաշարժ։

[*] Տես. երէկի թիւէն և վերջ։

[*].—Տիկին Մատակեան Սկիւտարի մանկապարտէզին մէջ ալ հաստատած էր մարմնամարզը պզտիկ գործիքներով, ուր իմ տղաքս շատ օգտակարապէս սորվեցան մարմնամարզի սկզբնական փորձերը. դժբախտաբար իր հրաժարելէն վերջը դադրեցաւ։ Ծ. Հոր.

ԱԼՊԵԱՆՑ ԹՈՒՆԵԼՆԵՐԸ

Ալպեան լեռներէն Իտալիա տանող կառքի մեծ ճամբաներուն հետզհետէ երկաթուղիներ կ'յաջորդեն, որք կ'անցնին կա՛մ լեռներու կիրճերէն, ինչպէս Պրէննէրի գիծն Ինսպրուքէն մինչեւ Վէրոնա, կամ լեռներու սրտին մէջէն, ինչպէս Մոն Սընիի և Ս. Կոթառի թունէլները։ Մոն Սընիի մեծ փապուղին [Ֆրէժիւս] կ'տարածուի լերան մակերեւէն գրեթէ 4,000 ոտք վար, իսկ ծովին մակերեւէն 4,247 ոտք վեր։ Ս. Կոթառի փապուղին՝ որ կ'ընթանայ վերին Թիչինոյի հովտին Այրոլօ քաղաքին և Րոյսի հովտին Կէօշէնէն քաղաքին մէջտեղ, ծովին մակերեւէն 460 ոտք նուազ բարձր է քան Մոն Սընի փապուղին, իսկ լերան ամենաբարձր կէտէն 5000էն 6000 ոտք վար։ Բայց ճարտարագիտական այս մեծ ձեռնարկներ կարեւորութենէ պիտի զրկուին՝ փապուղիի երկայնութեան տեսակէտով, ծրագրուած Սէնփլոնի փապուղիին բաղդատմամբ, որ $12\frac{1}{2}$ մղոն երկայնութիւն պիտի ունենայ և պիտի անցնի Սէնփլոնի կրճին տակ Ռոնի հովտին Պրիկ քաղաքէն մինչեւ Տոմօ տ'Օսսոլա և Լակօ Մաճճօրէ։ Մոն Սընիի փապուղին, թէեւ հաստատուն կերպով շինուած և ընդարձակ վաճառականութեան ընդունակ, բայց ենթադրուածէն պակաս առեւտրական արժէք ունի, Ֆրանսայի և Իտալիոյ մաքսային պատերազմին պատճառաւ—նշմարելի հետեւութիւնն է այս՝ մաքսապաշտպան դրութեան զոր տակաւին կ'ջատագովեն քանի մը եւրոպական ազգեր։ Բայց Լիւսէրնէ մինչեւ Քիասօ գացող Ս. Կոթառի երկաթուղին սահմանուած է առեւտրական մեծ յաջողութիւն մ'ունենալ, թէեւ ճամբուն ճարտարագիտական ահագին դժուարութեանց համար գրեթէ 9,500,000 անգլ. ոսկի ծախք եղած է։ Այս փապուղի խիստ շահաւէտ է իր բաժնետէրերուն, և արդէն անհաւական կուգայ վաճառականական ահագին գործերուն։ Այս բազմաշահ արդիւնքներէն քաջալերուած՝ Սէնփլոնի տակէն երրորդ մեծ փապուղիին ձեռնարկուները քանի մը տարուան խորհրդակցութենէ վերջ դուշինք դրին հինգուկէս տարիէն այդ գործն աւարտելու։ Այս երկաթուղի ո՛չ միայն ամէնէն ուղղակի ճամբան պիտի ըլլայ Պէրնէն, Լոզանէն, Ժընէվէն և արեւմտեան Զուիցերիայէն մինչեւ Միլան և հիւսիսային Իտալիա, այլ նաեւ ծանր ապրանքները պիտի տանի Մոն Սընիի փապուղւոյն գրեթէ կէս բարձրութիւնն և Ս. Կոթառի $^3/_5$ բարձրութիւնն ունեցող տեղուանք։ Նոր փապուղիին անցնելիք տեղերը՝ բաղդատմամբ միւսներուն՝ աւելի դիւրամատոյց պիտի ըլլան Զուիցերիոյ կողմերը։ Ասոր համար կ'յուսացուի որ Սէնփլոնի նախնական և պզտոյ ծախքերն համեմատաբար Ս. Կոթառի ծախքերէն աւելի քիչ ըլլան, և փապուղին աւելի նպաստաւոր ըլլայ վաճառականութեան տեսակէտով։ Սէնփլոնի մեծ ճամբուն հեղինակին մտքին մէջ իր գործին առեւտրական յարմարութիւններն ամէնէն վերջը կուգային։ Գրեթէ հարիւր տարիէ ի վեր այդ գործը Նաբոլէոնի ճանճարին և կորովին իբրեւ յիշատակ մնացած է։ Մարէնկոյի ճակատամարտէն վերջ, Մեծ Ս. Պեռնառէն իր նշանաւոր անցքին դժուարութիւնները մտքին առջեւ բերելով՝ Ն... սկսաւ բոլորովին անձնատուր ըլլալ դէպ Իտալիա զինուորական ճամբայ մը շինելու գործին։ «Թնդանօթն ե՞րբ ուրեմն պիտի կրնայ անցնիլ Սէմփլոնէն», ա՛յս էր իր ամենօրեայ հարցումն, և վեց տարուան մէջ կառքի ճամբան աւարտեցաւ, որ կ'յարմարի այն մեծ և փոթորկալից ասպարէզին բոլոր միւս գործերուն. բայց այսօր գիտութեան յառաջդիմութիւնն և խաղաղութեան արուեստները պէտք է յաջորդեն Նաբոլէոնի զինուորական ճամբաներուն մէջ տեսնուած նիւթական արդեանց։ Շուէտական մեծ աշխարհակալին [Շարլ ԺԲ.] պէս, Նաբոլէոն բարոյական մը ցոյց տալու կամ առասպել մը զարդարելու համար ձգեց անուն մը՝ որմէ աշխարհ կ'ամչնայ։ Այն ճամբուն վրայ զոր Նաբոլէոն կ'դղրդեցնէր իր թեթեւազէն վաշտերուն ոտնաձայներով և հրետանիին շառաչիւնով, խաղաղիկ զբօսաշրջիկներու բազմաթիւ սերունդներ քալած են Իտալիա երթալու համար։ Իր անհանդարտ միտքը պիտի չզդրէր Եւրոպան վրդովելէ, եթէ այդ ճամբան զայն շինողին նպատակին ծառայէր։ Բայց հիմա լերան սրտին մէջէն պիտի հոսի ուղեւորութեանց և վաճառականութեան յարաճուն հեղեղ մը։ Հին ճամբան իր գոգ անցքերովն ու ապաստանավայրերով տակաւ պիտի քայքայի և անգործածելի պիտի մնայ, մինչդեռ քիչ մը հեռուն վարը, ձիւնակոյտերէն և փոթորիկներէն զերծ, կառախումբն իր ողորկ գծերուն վրայէն սրարշաւ պիտի քալէ։ Աննիբաղէն սկսեալ՝ որ անցաւ Փոքր Ս. Պեռնառէն—եթէ հոն պէտք է ընդունիլ Լիվիոսի և Պոլիբիոսի տարտամ ու անորոշ նկարագրութեանց վրայ յենլով—ուր կորսնցուց իր մարդոց կէսէն աւելի, մինչեւ Նաբոլէոնի անցքը Մեծ Ս. Պեռնառէն, այս ամենը երկար քայլ մ'էր Ալպեան լերանց ուղեւորութեան մէջ։ Բայց Սէնփլոնի ճամբուն շինութիւնը Սէնփլոնի փապուղւոյն շինութենէն բաժնող դարն աւելի մեծ փոփոխութիւններ բերած է իրեն հետ, քան Աննիբաղն և Նաբոլէոնը բաժնող երկու հազար տարիները—փոփոխութիւններ որք երթալով կ'նեղցնեն պատերազմի արուեստին սահմանը, որուն մէջ անոնք երկուքը—Նաբոլէոն և Աննիբաղ—ամենամեծ վարպետները համարուած են, Աղեքսանդրի և Կեսարի զուգահաւասար։ Վասն զի տարակոյս չկայ որ Ս. Կոթարի կամ Սէնփլոնի երկաթուղիներուն պէս մեծ գործերը Եւրոպայի խաղաղութեան համար ամենալաւ ապահովութիւններ են։ Կրնան անշուշտ օգտակարապէս գործածուիլ պատերազմի ժամանակ զօրք փոխադրելու համար, և արդէն քանի մը եւրոպական երկրաց մէջ երկաթուղեաց շինութիւնը կ'որոշուի առաւելապէս զինուորական և ռազմագիտական նկատումներով։ Անգլիացի ճամբորդ մը զարմանքով կ'դիտէ օտար երկաթուղիի մը կառքերուն վրայ անոնց իւրաքանչիւրին ո՛րչափ մարդ և ո՛րչափ ձի պարունակելը ցուցնող թիւը։ Բայց միջազգային այս մեծ ձեռնարկութիւնները նախ եւ յառաջ առեւտրական են։ Անոնց շինութեան համար գործածուած ահագին դրամագլուխները մէկ կողմէն ազգերն ու անհատները կ'շահագրգռեն անոնց ապահով եւ օգտաշատ կիրառութեան համար, միւս կողմէն անոնց ընծայած դիւրութիւններն և միջազգային վաճառականութեան համար տուած զարկը կը ձգտին դէպի խաղաղութիւն։ Այսօրուան օրս պատերազմն ա՛յնքան բազմածախս գործողութիւն մ'է, ելմտական և առեւտրական ա՛յնքան փափուկ և նուրբ գործարանաւորութիւններ կ'ջլատէ որ կարելի չէ թեթեւօրէն և անփութօրէն ձեռնարկել անոր։ Թէեւ Ռուսիոյ Զարն, որ տէր է միլիոնաւոր զինուած մարդոց, կրնայ կերպով մը իր ժամանակը կանխած ըլլալ՝ տիեզերական սպառազինութեանց դէմ մը առաջարկելով, թէև Ֆրանսա տակաւին առաւել կամ նուազ աղմուկ կ'հանէ վրէժխնդրութեան համար, եւ Գերմանիա որոշած է թող չտալ Ալզաս-Լորէնի գրաւած գաւառները, սակայն ազգերը պատերազմէ աւելի խաղաղութեան կ'բաղձան ընդհանրապէս։ Եւ մէկ մի մեծ ձեռնարկութիւն՝ որուն նպատակն է զարգացնել միջազգային վաճառականութիւնն և քաջալերել բարեկամական հաղորդակցութիւնները, քայլ մ'է դէպի խաղաղութեան հազարամեակն, որուն կը տենչան ամէնքը։ Այս դարուն սկիզբը Սէնփլոնի զինուորական ճամբուն նպատակն էր պատերազմը քաջալերել։ Բայց այս դարուն վերջը Սէնփլոնի փապուղին կ'նայի յառաջ դէպի խաղաղութեան Թագաւորութիւնը։

[Թայմզ, 7 Սեպտ.]

ԳԱԼՈՒՍՏ ԿՈՍՏԱՆԴԵԱՆԻ ԿՏԱԿԸ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ ԱՌ Պ. ՀԻՑՐՕ, ԻԶՄԻՐ

Հայրենակիցդ՝ Գալուստ Կոստանդեան, կ'մեռնի. իր բոլոր հարստութիւնն՝ իբր 1000 ոսկինոց գրադարանը, կ'նուիրէ Յունաց։ Արդ, ինչո՞ւ այդքան կ'յուզուիք. ինչո՞ւ այդչափ խռովութիւն. ինչո՞ւ այդքան զարմանք. ի՞նչ տարօրինակ բան, ի՞նչ անբնական դէպք կ'տեսնէք ասոր մէջ։ Կ'ըսէք թէ Հայ մ'էր Կոստանդեան, ուրեմն չէ՞ր վայլեր որ Հայոց նուիրէր իր գրադարան։ Բայց ո՞վ ըսաւ թէ ինքն Հայ մ'էր, Հայէ մը սերած, Հայ ծնած և Հայոց մէջ մեծցած ըլլալը բաւական փաստ կրնա՞յ ըլլալ ի սրտէ և ճշմարիտ Հայ ըլլալուն։ Իմ մասիս, ներեցէք որ ըսեմ թէ ես չեմ հաւատար Կոստանդեանի Հայ ըլլալուն. բայց աւելին կայ. չեմ հաւատար ո՛ և է ազգի մը վերաբերելուն։ «Մեթոտի վրայ» անուն գիրքն հրատարակելով, իր ազգութեան իր կրօնին դաւանութիւնն հրատարակած էր։ Կ'յիշէք թէ այդ հրատարակութիւն ժամանակին մեծ «աղմուկ» հանեց, աջէն և ահեկէն բողոքի ձայներ բարձրացան, մինչև որ հանգուցեալ Ներսէս Պատրիարքի խնդրանօք, Ամերիկացի Միսիոնարն Տքթ. Ուտ ... «Մեթոտի վրայ» անուն գիրք մը հրատարակելով Կոստանդեանի գիտնականի երեւոյթին դիմակը վար առած, ... անկրօն մ'եղած ըլլալը հաստատած էր։ Պատրիարք և ժողովուրդ շատ գոհ մնացին Տքթ. Ուտի այդ հրատարակութենէն։ Կոստանդեան ալ ստիպուեցաւ յաւիտենապէս լռել։

Արդ, մէկն որ ընտանիք չունի, մէկն որ կրօնք չունի, մէկն որ ազգ չունի, այնպիսին ո՛ և է կրօնական յարանուանութեան կամ ո՛ և է ազգի մը ի՞նչ վերաբերութիւն կրնայ ունենալ։ Իրաւունք չունի՞ Բիւզանդիոն երբ շարունակ կ'քարոզէ թէ մեր տղաքներ դպրոցէն սկսեալ կրօնասէր ընելու աշխատելու ենք, կրօնական դաստիարակութիւնով օժտելու ենք. չէ՞ որ կրօնական դաստիարակութիւնն է որ անհատի մը ազգային զգացումները կրնայ լաւ հիմերու վրայ հաստատել և զօրացնել և միշտ վառ պահել։ Թողունք Կոստանդեանն, և խորհինք մեր տղայոց կրօնական դաստիարակութեան աւագ խնդրին վրայ։

ՈՒՂԵՒՈՐ

Բոստոն.

ՄԱՆՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

[Անգլ. Շաբաթաթերթերէն քաղուած.]

Մ. Նահանգներուն նախագահն իր տարեթոշակին ամսական մասնաճամբով կ'ստանայ. ամէն ամսու 26ին երկրին գանձապետը 4166 տոլարի չէք մը Սպիտակ Տունը [նախագահին բնակարանը] կ'ղրկէ։

—Աշխարհիս կայսրութիւններու մէջ միայն Աւստրիան է որ ո՛չ գաղթականութիւն մը և ո՛չ ալ անդրծովեան կալուած մ'ունեցած է։ [Անոր համար է արդէն որ... գլուխ քերելու ժամանակ չունի։ Ծ. ԽՄԲ.]

—Բարիզի բնակիչներուն 12էն մէկ հատն օտարազգի է։

—Պերլինի բնակիչներուն միայն հարիւրին 37ը բնիկ Գերմաններ են, միւսներն ամէն տեսակ օտարազգիներ են։ Այդ մայրաքաղաքին մէջ բժիշկներուն կառքերն ուրիշներէ առաջ անցնելու արտօնուած են։

—Լոնտոնի մէջ ամէն գիշեր 6,000 չունեւորներ դուրսը՝ բաց օդին՝ կ'քնանան. իւրաքանչիւր շաբթու մէջ ալ երկու անձ անօթութենէ կ'մեռնին։

—Երուսաղէմ 60,000 բնակիչ ունի. այս բազմամարդութիւնը քսան տարի առաջուան գրեթէ կրկինն է, բայց քաղաքին ջուրի մատակարարութիւնը դէշ և անկանոն է։

—Անգլիոյ Թէյմզ գետէն [որուն եզերքը Լոնտոնի նաւահանգիստը կը գտնուի], օրական 500 նաւեր կ'մեկնին, աշխարհիս ամէն մասերուն համար։

—Հռոմէական եկեղեցին 1897ին 59 կարդինալներ ունէր։ Ասոնք իրենց ազգայնութեան կարգով են. 32 հատն Իտալացի, 4 Գերմանացի, 4 Ֆրանսացի, 4 Սպանիացի, 4 Աւստրիացի, 2 Հունգարացի, 2 Բորթուգալցի. մէյ մէկ հատ ալ Պելժիացի, Ռութէն, Անգլիացի, Իրլանտացի, Գանատացի, Ամերիկացի և Աւստրալիացի։

—Ամբողջ Եւրոպայի մէջ Իտալիա մարդասպանութեան և Ռուսիա անձնասպանութեան մէջ առաջինն են։

—Արաբական ընտիր ձի մը անապատին մէջ —ամառը 24 ժամ, ձմեռը 48 ժամ— առանց ջուր խմելու, առանց ջուրի պէտք ունենալու կրնայ արշաւել։ [Պէօյիւքտէրէ Թո՛ղ երթայ։ Ծ. ԽՄԲ.]

—Բարիզցին Թատրոնին մէջ կը սուլէ՝ իր դժգոհութիւնը յայտնելու, ընդհակառակն Լոնտոնցին իր ուրախութիւնն և գոհ մնալը ցուցնելու համար։

—Գերմանիոյ ազգ. վարժարաններուն մէջ 100 հազարէ աւելի կակազող և Թոթով տղաքներ, աղջիկներ կան։ [Ատիկա արդէք մը չըլլար սակայն որ աշխարհի է՛ն դժուար հնչուած լեզուն կ'խօսին, որուն բառերն է՛ն երկայն են։ Ատիկա արդէք մը չըլլար նաեւ որ Գերմանք է՛ն պոռոտախօս, է՛ն բարձրախօս ժողովուրդն են։ Ծ. Խ.]

—Բարիզի մէջ 26,800էն աւելի Գերմանացիներ կան, մինչդեռ Պերլինի մէջ Ֆրանսացիներու թիւն է 400էն 500։ [Խաղաղութեան ժամանակ ալ երկրակալութիւն կ'ընեն Գերմանք։ Ծ. ԽՄԲ.]

—Լոնտոնի գարեջրատուներու մէջ 100 հազարէն աւելի սպասարկու-օգնականներ կան, տարիքնին է 20—35. ասոնցմէ 400էն աւելին կղերականներու քոյրեր, դուստրներ, քրո՛ջ կամ եղբօր աղջիկներ են։

—Պուէնոսայրէսի Նիւբէնպէրկ քաղաքին մէջ 1080 Թուականին շինուած տուներ տակաւին կանգուն կ'գտնուին։ [Կ'երեւի թէ ապահովագրական ընկերութիւնք մուտ չեն գտած այն երջանիկ քաղաքին մէջ։ Ծ. ԽՄԲ.]

—Երկրագունտիս ցամաքային մակերեսին մէկ երրորդն անտառներով ծածկուած է։ [Առով հանդերձ, փայտի ածուխը Թանկագին իրեղէններու կարգն անցաւ ի Կ. Պոլիս, անցեալ ձմեռ։ Ծ. ԽՄԲ.]

—Աւստրիոյ և Գերմանիոյ մէջ 160ի չափ խոհարարութեան դպրոցներ կան. առաջնակարգ հիւրանոցներու խոհարարապետն անպատճառ այն դպրոցներուն մէկէն վկայական մ'ունենալու է։ [Իսկ մեզ՝ առանց վկայականի... ուսուցիչ ալ կ'գործածենք։ Բարեբախտապէս, դասերն ուտուելիք բաներ չեն։ Ծ. ԽՄԲ.]

—Ամբողջ Ֆրանսայի մէջ 2150ի չափ կին-հեղինակներ և կին-հրապարակագիրներ կան. ասոնցմէ 1000ը վիպագիր, 200ը բանաստեղծ, 150ը կրթական նիւթեր գրող, մնացածներն ալ զանազան նիւթերու վրայ գրողներ են։

—Զուիցերիոյ համալսարաններուն

մէջ 600ի մօտ ընիկ և օտարազգի կին-ուսանողներ կան։

—Մէկ տարուան միջոցին 300ի չափ բրիտանական շոգենաւեր և առագաստանաւեր կ'կորսուին կամ կ'ընկղմին։

—Արճէնթինի Հանրապետութիւնը [Հրաւ. Ամերիկա] 20է մինչև 80 տարեկան ամուրի եղող այրերու վրայ տուրք դրած է. ամուսնութեան օրը այդ տուրքը կ'դադրի։ Հաւասէս Բ. Մանչէսդըր, 1 Սեպտ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Աւստրիոյ դեսպանատունն երթալով, ցաւակցութիւն յայտնեց դեսպան Փոն Գալիսի, Էլիզապէթ կայսրուհւոյն եղերական մահուան առթիւ։

—Կայս. վարժարաններն ընդունուելիք 25 աշակերտներէն կայս. Լիսէին ընտրուած 10 աշակերտներն այսօր առաջնորդութեամբ Պետրոս էֆ. Կարապետեանի, նոյն վարժարանը տարուելով, կ'ներկայացուին տնօրէն Ապտիւրրահման էֆ.ի։

—Կրօն. Ժողովը գումարեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպս. Ցովհաննէսեանի։ — Ատեանը բացուելէ առաջ, Ժողովն՝ իր անդամակիցներէն Տ. Գարեգին Ծ. Վ. Թաթարեանի, որոյ օծման և յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ, յերկինս հրաւիրեալ հոգւոյն հանգիստ յաւիտենից մաղթեց։ — Ցետոյ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.—Խարասարի [Զարասնձագի Թեմ] եկեղեցւոյ Տ. Արիստակէս քահանայի համար գանգատներ յայտնուած էին ասկէ առաջ։ Ոմանք անոր հեռացումը կ'խնդրէին, և ոմանք իր պաշտօնատեղին մնալը։ Որոշուեցաւ Զարասնձագի առաջն. Տեղապահ Տ. Մակար Վրդ. է ստոյգ տեղեկութիւն հայցնել։— Թէ Պոլսոյ և Թէ մօտակայ գաւառներու կարգ մը քահանաներ հետզհետէ խնդրագիրներ կ'տեղացնեն Ֆիլիպէի եկեղեցւոյ մշտամնաց քննյ. ըլլալու։ Ժողովը միանգամ ընդ միշտ կ'յայտարարէ սոյն տեսակ խնդրարկու քահանայից, որ երբ Ֆիլիպէի եկեղեցւոյ հոգեւոր և ազգ. պաշտօնէութիւնն Ազգ. Պատրիարքարանէ քննյ. խնդրէ, այն ատեն յարմար դատուած քահանան Ֆիլիպէ կ'ղրկըւի։— Էնկիւրիւի Ս. Աստուածածնի վանուց վրայ իբրեւ միաբան ձեռնադրուած Տ. Իսահակ Վրդ. Համալեան որ առանց ո և է պաշտօնի կ'մնայ իր տան մէջ, որոշուեցաւ ղրկել Կարին, որ տեղւոյն Առաջն. Տեղապահն իր ընդարձակ գաւառին մէջ պաշտօն մը յանձնէ անոր։—Հալէպի առաջն. Տեղապահ Տ. Պետրոս Ծ. Վ. Ներկարարեան հրաման խնդրած էր երթալ յԵգիպտոս ժառանգական խնդիր մը կարգադրելու։ Ժողովը պատասխանեց Թէ առ այժմ անպատշաճ է պաշտօնատեղիէն հեռանալը։—Պ. Համբարձում Ամասունի խնդրագրով մը փափաք յայտնած է կուսակրօն քննյ. ձեռնադրուիլ։ Ժողովն արդէն սոյն խնդրատուին ձեռնադրութիւնը Թէեւ որոշած էր, սակայն անոր ուսուցչական պաշտօնով Ատանա մեկնելուն առթիւ գործադրուած չէր այս որոշումն։ Եւ որովհետեւ Ատանացիք կ'փափաքին որ Պ. Ամասունի շարունակէ իր ուսուցչական պաշտօնն Ատանայի մէջ, Ժողովն աւելի արժան դատեց անոր Ատանա երթալն ուսուցչութեամբ, ապագային վերապահելով կոչել զայն յաստիճան քահանայութեան։—Ժողովն ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ ամուսնական և ուրիշ խնդիրներով։

—Ռոտոսդոյի արեւմտեան ծայրն ազգային սեփականութիւն եղող արտ մը կայ, որուն ճիշտ քովը Միմիքօ անունով Ցոյն մը ալիւրի գործարան մ'ունի, եւ այդ գործարանին ճիշտ միւս կողմն ալ պարտէզ մը կայ դարձեալ ազգ. կալուած։ Արդ, Միմիքօ, իր գործարանին գետինն ընդարձակելու համար աջ կողմէն, ձախ կողմէն եւ ետեւէն ազգ. սեփականութիւն եղող հողերէն մաս առ մաս իւրացնել կ'ջանայ։ Այս վիճակին վերջ տալու համար, Տ. Հմայեակ Սրբազանի տեղապահութեան օրով Գաւառ. Վարչութիւնն ուզած էր մաս մը հող ծախել Միմիքոյի եւ սակարկութիւնն ալ եղած էր, բայց Ժողովուրդը բազմաստորագիր հանկագրութեամբ մը բողոքած ըլլալով ետ մնացած էր։ Բայց Միմիքօ կ'շարունակէր իր ընթացքը, ուստի վերջերս ալ Քաղ. Ժողովն ուզեց այդ գետնէն մաս մը ծախել, սակայն Միմիքօ չուզեց գնել, և միւս կողմէ չդադրեցաւ ազգային հողերէն քիչ քիչ իր գետնին միացնել։ Այս կացութեան ի տես 30—35 Ռոտոսդոցիք Գաւառ. Վարչութեան բողոքագիր մը տուած են, ուրով մանրամասնօրէն պատմելով Միմիքոյի արարքը, կարգադրութիւն մը կ'խնդրեն ի պահպանութիւն ազգին իրաւանց։ Անշուշտ Գաւառային Վարչութիւնն և Առաջնորդը փութով ի գործ պիտի դնեն կարեւորը։ Հակառակ պարագային բողոքարկուք մտադիր են եղեր ուղղակի դիմել Ազգ. Վարչութեան, ինչպէս կ'գրէ մեր Թղթակից։

—Մեր Պանտրմայի գործակալ մեզ ղրկած է 938 ղրշ., զոր տեղւոյն բարեսէր անձինք ոմանք նուիրած են, քաջալերելով ի նպաստ որբախնամ գործին եղած հրատարակութիւններէն լրագրոյս մէջ։ (Ցուցակ նուիրատուաց՝ յաջորդ Թուով մը։) Ցանձնեցինք Ս. Պատրիարք Հօր։

—Ստացանք Ֆռի ըէս Փրէս— (Զայն Կիպրոսի) անուն Լեւքոսիա (Կիպրոս) հրատարակուող յունարէն Թերթին Օգոստ. 11/23ի Թիւն, որ կ'պարունակէ համակրական յօդուած մը Կիպրոսի Հայոց Որբանոյին վրայ, ուր Կիլիկեցի 37 տղոց խնամուիլն յիշելով, այս Հաստատութիւնը պահող եւրոպաբնակ հայ գաղթականներուն մարդասիրութիւնը կ'գովէ։

—Տ. Ազատ Ծ. Վ. Արծրունի և Տ. Թորգոմ Ծ. Վ. Գուշակեան այսօր կը մեկնին Արմաշ, իրենց հետ տանելով ի նորոյ ձեռնադրեալ վեց սարկաւագները։ Այսօր Արմաշ կ'մեկնի նաեւ Տ. Փառէն Ծ. Վ. իր հրաժեշտի ողջոյնը տալու։ Ինչպէս յայտնի է Տ. Փառէն Ծ. Վ. վերջերս առաջն. Տեղապահ կարգուած էր Սղերդի վիճակին և Թէեւ ինչ ինչ առարկութեամբ հրաժարած էր այդ պաշտօնէն, բայց կ'լսենք Թէ վերջերս Ս. Պատրիարք Հօր հրամանին հնազանդութիւն յայտներ է յօժարակամ։

—Շրջանաւարտներու Քննիչ Ցանձնաժողովն որ աւարտած է իր աշխատութիւններն, յառաջիկայ ԴՇ. Սեպտ. 8, վերջին նիստ մ'ընելով իր տեղեկագիրը պիտի պատրաստէ, մատուցանելու համար Ուսումն. Խորհրդին։

—Արղնի Մատէնէ մեզ կ'գրեն Թէ վիճակին առաջն. Տեղապահ Տ. Եղնիկ Ծ. Վ. Գալըազճեան օգոստոսի սկիզբները Բալուէ հոն ժամանելով, իրեն առաջին գործն ըրեր է Բարձրահայեաց Ս. Աստուածածնի վանքին խարխուլ մասերու նորոգութիւնն, անձամբ հսկելով բանուորներու աշխատութեան, և քիչ ժամանակի մէջ կանգնելով փայտեայ տաճարն և վանքին բոլոր շէնքերու խարխուլ մասերը. այնպէս որ Տ. Եղնիկ Ծ. Վ. յաջողեր է Վերափոխման Տօնին օրն հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել, և պարագային յարմար քարոզով մը հոգեւորապէս մխիթարել Ժողովուրդն, որ երկու երեք տարիէ ի վեր առաջին անգամ կարող կ'ըլլար ուխտի երթալ իր սիրական վանքը։ Տ. Եղնիկ Ծ. Վ. պիտի այցելէ նաև Չնքուշի և Չերմուկի վիճակներուն։

—Սամաթիայէ մեզ կ'գրեն. —«Երէկ առաւօտ շատ անշուք կերպով կատարուեցաւ հանգուցեալ Տ. Գարեգին Ծ. Վ. Թաթարեանի յուղարկաւորութիւնը. Սամաթիոյ Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյն մէջ պատարագեց Տ. Սահակ Ծ. Վ. Բագըբեանդեան։ Կրօն. Ժողովոյ ատենապետ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկ. Ցովհաննէսեան որ Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեան համաձայն կ'նախագահէր արարողութեան, օծումը կատարելէ անմիջապէս ետք մեկնեցաւ, հաւանաբար ուշ չմնալու համար Կրօն. Ժողովոյ նիստին։ Ուրիշ ոչ մէկ եպիսկոպոս ներկայ էր։ Կ'գտնուէին միայն Տ. Գնէլ և Տ. Փառէն Ծ. Վ.ներն, որք Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ ղրկուած էին իբրեւ սգակիր ներկայ գտնուելու Դպրեվանքին կողմէ—որովհետեւ հանգուցեալն անդամ էր Դպրեվանուց Խնամակալութեան — և որք չկրցան մասնակցիլ արարողութեան, վեղար չունենալնուն համար հետերնին։ Ափսոս։ Նամակներ ղրկուեցան Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկ.ի և Տ. Եղնիկ եպիսկ.ի։ Բայց Ա.ն հիւանդ էր, և Բ.ն յայտարարած էր Թէ առանց Ս. Պատրիարք Հօր հրամանին չի կրնար գալ։ Այնպէս որ պատարագիչ Բագըբեանդեան Տ. Սահակ Ծ. Վ. միայն, հակառակ յոգնած վիճակին, մինչև Թաղին ծայրն ընկերացաւ մեռելական Թափօրին, և անկէ վերջ, Հայ. Եկեղեցւոյ վարդապետի մը վերջին նշխարները միայն քանի մը քահանայից առաջնորդութեամբ տարուեցան և ամփոփուեցան Պալըքլըի գերեզմանատունը»։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն երեկուան նիստին մէջ զբաղեցաւ ընթացիկ գործերով, և մասնաւորապէս արձակուրդէ վերադարձող որբերու ընդունելութեան կարգադրութեամբ։

—Տիկին Սերանոյշ երէկ վերստին մեկնեցաւ Պոլիսէն դէպ ի Կովկաս։ Նոյն շոգենաւով մեկնեցաւ նաեւ տիկին Հրաչեայ, որ սակայն հրաժարած է բեմական կեանքէ։ Կ'լսենք Թէ Մնակեան էֆ. այս տարի ալ մերժեր է Պաքուի Թատերական յանձնախմբին հրաւէրը։

"ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Մ. ՊԱՂՏԱ ՍԱՐԵԱՆ ԷՖ. (Բալըք.)— Նամակի օրիոլ՛ղաց վերաբերեալ ձեր յիշեալ նամակը մեր ձեռքն հասած չէ։ Վերջին գիրը կ'հրատարակենք վաղուան Թուով։

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գատըգիւղ, Մօտա

Վարժարանիս ուսումնական տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 3ին ԵՇ. օր։ Նոր աշակերտ գնելու փափաքողք կրնան դիմել նոյն վարժարանը Շբթ. և կիրակի օրերը, կամ Սեղբոս խան, Մխիթարեանց գրատունը, ԳՇ. և Ուր. օրերը։

Վերատեսուչ

10—8 Հ. ՄԵՍՐՈՊ Վ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Գոնեայի Գոչհիսար գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Գարամանի Գայմագամ Ալի Րիզա փաշա՝ փոխանակ Րիֆաթ պէյի, որ նոյն պաշտօնով փոխադրուեցաւ Գարամանի գաւառակը։

ՍԱՆԱԱՅԻ ԵՒ ՀՈՏԷՅՏԱՅԻ միջև նոր հեռագրաթել մը պիտի հաստատուի կայս. հրամանաւ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ նորընտիր դեսպան Սըր Օ'Քոնոր, ըստ վերջին տեղեկութեանց, յառաջիկայ ԴՇ. օրը, Սեպտ. 9, արեւելեան ճեպընթաց կառախմբով մայրաքաղաքս պիտի հասնի։

ԲՐԷՎԷԶԱՅԷ կ'գրեն Թէ տեղւոյն բերդերուն եւ շրջակայ ամրութեանց նորոգութիւններն աւարտած են։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութիւնն օտար դեսպանատանց զեկուցած էր Թէ հիւպատոսներու անուան եկած ծրարները պէտք է հասցէ կամ մարգա եւ Թուանիշ կրեն ըստ օրինի։ Դեսպանատունք ի պատասխանի իմացուցեր են Թէ այս մասին հրահանգ տրուած է իրենց հիւպատոսարաններուն։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ վարչութիւնը վերջերս 10ի չափ նաւաձիգ շոգենաւ գնած էր։ Ծովային գործոց նախարարութիւնն որոշեց նաւահանգստին մէջ գործածել զանոնք իբր նաւաձիգ շոգենաւ, չափաւոր սակագնով մը։

ԹՆԴԱՆՕԹԱԿԻՐՔ.— Կայս. հրամանաւ, արքունի նաւարանն սկսած էր շինել 12 Թնդանօթակիր, պողպատեայ Թիթեղով, որոց 2ն արդէն աւարտած և Դահակալութեան տարեդարձին օրը ծով իջուցուած էին, Պարգայի Զաֆէր, և Նասրի Խիւտա անուամբ։ Ծովային նախարարութեան պաշտօնական Թերթին տեղեկութեանց նայելով, այս Թնդանօթակիրներուն երկայնութիւնն է $121\frac{1}{2}$ ոտք և լայնութիւնն՝ 18 ոտք. արագութիւնն է ժամը 14 հանգոյց և մեքենայի զօրութիւնն է 400 ձիու ույժ։ Զինուած են 6 Թնդանօթներով, որոց 4ը Քրուբ և 2ը Հոչքինսի խորտընկէց։ Նոյնպէս Թորփիլարձակ 2 խողովակներով օժտուած են։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ.— Պետական Խորհուրդն ասկէ առաջ որոշած էր որ ամէն առեւտրական ընկերութիւնք իրենց պայմանագիրն արձանագրել եւ վաւերացնել տան առեւտրական դատարանին, և ապա Առեւտրական Սենեկին պաշտօնաթերթով, ի լուր հանրութեան, ծանուցանեն իրենց կազմութիւնը։ Առեւտրական Սենեակը խնդրած է առեւտրական նախարարութենէն որպէս զի դատական նախարարութիւնը պաշտօնական ազդով մը ծանուցանէ այս որոշումն, եւ որոշեալ պայմանաժամու մը մէջ՝ անոր համակերպելու հրաւիրէ բոլոր [illegible] և [illegible] ընկերութիւնները։

ԵԷՏԻ-ԳՈՒԼԷԻ ՍՊԱՆԴԱՆՈՑԸ.— Քաղաքապետութիւնն Եէտի-գուլէի կողմն սպանդանոց մը կառուցանել տուած է արջառներու համար։ Մսավաճառք, 200 ստորագրութեամբ խնդրագիր մը մատուցանելով Մեծ-Եպարքոսին, առարկած են Թէ սպանդանոցին հեռաւորութիւնը շատ մը անպատեհութեանց տեղի պիտի տայ, ի մէջ այլոց, մսին գնոյն յաւելման պատճառ պիտի ըլլայ, քանի որ արջառներն սպանդանոց ղրկելու և ապա միսը քաղաք փոխադրելու համար անհրաժեշտ ծախք մը պիտի ըլլայ։ Այս խնդրագիր ձեռնհաս պաշտօնատան կողմէ Քաղաքապետութեան յանձնուած է նկատառութեան համար։

ՈՃԻՐ.—Երէկ ժամ $7\frac{1}{2}$ին միջոցները, Ֆաթիհի Թաղին մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Վանցի Աղիզ անուն Թուրք մը, Զիւհրա անուն Թրքուհիի մը տունն երթալով, անծանօթ պատճառաւ մը դաշոյնով սպաննեց զայն և ամուսինն ալ ծանրապէս վիրաւորեց։ Բայց փախչելու պահուն ձերբակալուեցաւ։ Այս ոճրին շարժառիթը տակաւին յայտնի չէ։ Վիրաւորեալ ամուսինը պանդուխտներու հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ։

ԴԱԴԱՐԵԱԼ Քոնսդանդինուբոլիս լրագիրը ներման արժանացած է, եւ քանի մ'օրէն պիտի հրատարակուի պատկերազարդ, կայս. արտօնութեամբ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ Պազարի շքադրամ տրուեցաւ նոյն Պազարին պարտէզին մէջ նուագող զինուորական երաժշտաց խմբին։

ՕՐՏՈՒԻ գաւառակին մէջ փայտեայ խարխուլ կամուրջի մը տեղ երկաթեայ կամուրջ մը պիտի շինուի Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ։

ԵԷՄԷՆԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.—Հիճազի նպաստամատոյց յանձնաժողովն՝ ի պատասխանի ներքին գործոց նախարարութեան՝ ծանուցած է Թէ այլ եւս Եէմէնի նահանգն արմտիք ղրկելու պէտք չէ մնացած։

ԿԱՅՍ. ՀՐԱՄԱՆԱՒ, Հանգստեան Թոշակի Սնտուկն երէկ սկսաւ Օգոստ.ի ամսականը վճարել զինուորական որբոց և այրեաց։

ՇՈՒԷՏ-ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ դեսպանատան գործակատարն, երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԽՆՈՒՍԻ հեծելազօրաց հրամատար Սիւլէյման փաշա, որ Մշոյ կողմերը քննական պտոյտ մը կ'կատարէր, անցեալ շաբաթու Մուշէն Կարին հասեր է, ուր քանի մ'օր մնալէ վերջ, Խնուս պիտի վերադառնայ։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նորընտիր կուսակալ Միւշիր Արիֆ փաշա Մուսուլ ժամանելով, իր պաշտօնին գլուխն անցեր է։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսրուհւոյն մահուան առթիւ, Մայրաքաղաքիս աւստրիական գաղթականութեան երեւելիներուն կողմէ պատգամաւորութիւն մը երէկ Պէօյիւքտէրէ երթալով, ցաւակցութեան ուղերձ մը յանձնեց դեսպան Պառոն Քալիչէի, խնդրելով որ Ֆրանց-Եօզէֆ կայսեր հաղորդէ զայն հեռագրով։ Առաջիկայ ՇԲ. օրը, կայսրուհւոյն հոգւոյն համար հոգեհանգստեան պատարագ պիտի մատուցուի Բերայի Սանդա-Մարիա եկեղեցւոյն մէջ։ Դեսպանական մարմինը ներկայ պիտի գտնուի այս եկեղեցական պաշտաման։

ՕՍՄ. ԺԱՄԱՑՈՅՑ.— Արքունի նաւարանը ժամացոյցներու շինութեան գործարանով մ'ալ օժտուեցաւ։ Կայս. հրամանաւ, եւրոպական այս օրինակ հաստատութիւններէն յատուկ մեքենաներ բերուած և արքունի նաւարանին մէկ ճիւղին մէջ հաստատուած են Օսմ. ժամացոյցներու շինութեան համար։ Այս նորահաստատ գործարանը, քիչ ժամանակի մէջ, յաջողած է պատի 5 ժամացոյց շինել, որոց բոլոր գործիքներն արքունի նաւարանէն հայթայթուած են։ Նորակերտ ժամացոյցներն իրենց վրայ կ'կրեն ոսկի և արծաթ Թելերով հիւսուած կայս. Թուղրա մը, և իրենց երեսն ալ զարդարուած է «Արքունի նաւարանին ժամագործարանին մէջ շինուած» արձանագրութեամբ։ Ասոնք շաբաթը մէկ անգամ կ'լարուին։

ԱՐԿԱԾ.—Երէկ, ժամ $9\frac{1}{2}$ին ատենները, Շահզատէ-Պաշիէ անցնող վարձու կառքի մը ձիերն յանկարծ խրտչելով, սկսան խօլարշաւ սուրալ, եւ կառապանին ջանքերուն հակառակ, քարէ սիւներէն մէկուն ընդհարեցան։ Կառքը խորտակուեցաւ եւ մէջը գտնուող երկու Թուրք կիներէն և երկու փոքր աղջիկներէն երկուքը վիրաւորուեցան. կիներէն մին սարսափէն մարած էր։ Կառապանն ալ, անիւին տակ մնալով, ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

—Նոյնպէս երէկ ժամ 5ին միջոցներն առեւտրական նախարարութեան դիւանապետ Րագըպ էֆ. կառքով Էմին-Էօնիւյէ կ'անցնէր. երբ կառքն հասաւ Ենի-Ջամիի Թըլթատան առջեւ, [illegible]ին անճարակութեան շնորհիւ, զինացէն եկող բեռնակիրներու ձողերուն ընդհարեցաւ, եւ ձողերէն մին կառքին ապակիներուն մէջէն ներս մտաւ եւ դէմքէն ու մատէն վիրաւորեց Րագըպ պէյը։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Արքիպեղագոսի Հէրքիդ կղզիին մէջ վերջերս երկրաշարժի բուռն ցնցում մը զգացուեր է, բայց բարեբախտաբար ո և է վնաս չէ պատահեր։

ՊԷՑԲՈԶԻ մօտ նախընթաց օրը մարդու դիակ մը գտնուեցաւ։ Ոստիկանական քննութիւնն հաստատեց Թէ Քերիմ անուն անտառապահի մը դիակն էր, անծանօթ չարագործներու կողմէ սպաննուած։

ԱՏԱՆԱՅԷ Սեպտ. 3 Թուով կ'գրեն Թէ կուսակալ Պահրի փաշա նահանգին ներսերը կատարած քննական պտոյտէն վերադարձեր է, և Թէ իր այցելած գաւառներուն մէջ տիրող անդորրութենէն ու բարեկարգութենէն գոհ մնացեր է եղեր։ Պահրի փաշա Ժողովուրդն յոյժ տրամադիր գտեր է իր անվճար տուրքերն հատուցանելու, որոց յապաղումը կուսակալին գլխաւոր մտահոգութիւններէն մին է եղեր։ Այս տարի արմտեաց հունձքը գոհացուցիչ եղեր է, ինչպէս նաև չուշմայի ու բամպակի բերքը։

ԻԶՄԻՐԷ Սեպտ. 4 Թուով կ'գրեն Թէ Իզմիրի Ջուրի Ընկերութեան մեքենաներու հանդիսական բացումը կատարուեր է կուսակալ Քեամիլ փաշայի նախագահութեամբ, և ի ներկայութեան քաղաքային, զինուորական և կրօնական իշխանութեանց։ Կուսակալին տուած մէկ նշանին վրայ, մեքենաներն սկսեր են բանիլ և ջուր մատակարարել Իզմիրի Թաղերուն։ Այս առթիւ պարագային յարմար բանախօսութիւնք եղեր են երկուստեք։

ՔՈՆՍԱՔ.—Վաճառականաց դիտողութիւններուն և բողոքներուն հակառակ, մաքսատան առողջապահական քննիչներն հրաման ստացան չշեղիլ կանոնական տրամադրութիւններէն, որք կ'պատուիրեն օրինակցու Քոնսաքներուն չիջերը բանալ և անոնց պարունակութիւնը տարրալուծել։

ԻԶՄԻՐԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ.—5 Սեպտ.—Զամիչի վրայ կարեւոր գործողութիւնք եղան, բայց միւս բերքերուն վրայ եղած գործողութիւնք անկարեւոր են։ 12 կողով աֆիոն ծախուեցան, չէքին 94 ղրշ.էն, [illegible]. —Ցարդ նոր բերքէն 695 կողով հասած են, մինչ անցեալ տարի նոյն միջոցին 1820 կողով էր քանակութիւնն։ 125,000 գրիւ գարի ծախուեցաւ. ընտիր և ստորին տեսակները կ'փնտռուին գնողներէն։ Ուշաքի գարիին վրայ գործ չեղաւ. հասաւ 25,000 պարկ, որոց 7,000ը ծովու ճամբով. պատրաստ մթերք՝ 10,000 պարկ։ Ցորենի հրապարակն անփոփոխ է. հասաւ 15,100 պարկ. տեղական սպառման համար ծախուեցաւ 11,000 պարկ, տեղականը՝ 70—78 փարայի, Ուշաքը՝ 68—80 փր.ի։ Պատրաստ՝ 50,000 գրիւ։ Բակլան գնող չունի. անուանական գին 32 փր։ պատրաստ 500,000 օխա։ Սուլթանիէ չամիչին առուտուրը շատ բանուկ եղաւ. Օգոս. 26էն մինչև Սեպտ. 1, 16,600 պարկ ծախուած է կամ 42,000 կենդինար, տեղականին օխան $4\frac{1}{8}$էն $6\frac{1}{2}$ ղրշ.ի և Գարապուռնի տեսակը $6\frac{3}{4}$ ղրշ.ի, մինչ անցեալ տարի նոյն միջոցին 27,000 կենդինար ծախուած էր $2\frac{3}{4}$էն $5\frac{3}{4}$ ղրշ.ի։ Ցարդ 3,104 բեռ Թուզ հասած է, մինչ անցեալ տարի 7,370 բեռ հասած էր. Կենդինարը 175էն 180ի ծախուեցաւ։

ԲՐԷՍԻ ԼԻՕՆԻ Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի ըլլան յառաջիկայ ՇԲ. օր, 5/17 Սեպտ։

ՏՕՔԹ. Ա. ԹԱԳՒՈՐԵԱՆ

Վկայեալ Բարիզու Բժշկ. Համալսարանէն

ՍԱՆԿԱԲԱՐՁ ԲԺԻՇԿ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Տղոց և Ներքին Հիւանդութեանց

Բարիզի մէջ իր ուսման շրջանն աւարտելէ և երկար ժամանակ տեղւոյն հիւանդանոցներուն մէջ փորձառութիւն ստանալէ ետքը, Կ. Պոլիս դարձած է, և իր բնակութիւնն հաստատած է Գատըգիւղ, Թատրոնի մօտ, Քիրիլոս փողոց, Թիւ 28։ Կ'ընդունի հիւանդներ ԲՇ, ԴՇ, ՈՒՐ, կէս օրէն մինչեւ ժամ 2էն $4\frac{1}{2}$։ Վկայեալ աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ։ 12—2

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կ'ծանուցանենք յարգոյ հասարակութեան Թէ վարժարանս կ'բացուի Սեպտ. 3ին, իսկ դասախօսութիւնք կ'սկսին նոյն ամսոյն 7ին։— Վարժարանս կ'բաղկանայ 8 դասակարգէ եւ կ'աւանդուին հայերէն, գաղղիերէն, գերմաներէն ու տաճկերէն լեզուներն և միջնակարգ վարժարանաց յատուկ գիտութիւնք։—Վարժարանիս մէջ կը դասախօսեն բաց ի Մխիթարեան Հայրերէն՝ նաև արտաքին գաղղիացի եւ այլ ուսուցիչներ։— Ուսողական գիտութեանց և գաղղ. լեզուի համար վարժարանս ունի վկայեալ ուսուցիչներ։—Վարժարանս կ'ընդունի գիշերօթիկ, կիսաթոշակ և արտաքին աշակերտներ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարանիս վարչութեան ամէն օր մինչև կէս օր։

10—2 ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՄԱՀ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՆԵՐ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ

Կայսրուհին Պոռիվաժ պանդոկը տարուած ատեն, արդէն հոգին աւանդած եւ պարզապէս դիակ մ'էր։ Եղերական դէպքը Պրունզվիքի Բարըլ իշխանին արձանին և Մոն—Պլան քարափին մէջտեղ գտնուող ճամբուն վրայ պատահեցաւ։ Կոլաքս և Մայէր բժիշկներն ու քահանայ մը անոր քով էին։ Ժամ 3ին (կէս օրէն վերջ) կայսրուհին հոգին աւանդեց և անմիջապէս դէպքն ուղղակի Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր հեռագրուեցաւ։ 80 տարիէ ի վեր Զուիցերիոյ մէջ այսպիսի եղերական դէպք տեղի ունեցած չէր. Դաշնակցային Խորհրդոյ նախագահին եւ անդամներուն, որք ամենքն ալ նոյն պահուն բացակայ էին, հեռագրով լուր տրուեցաւ։ Աւստրօհունգարական դեսպան կոմս Կուֆշդայն լուրն առնելուն պէս յատուկ կառախմբով Ժընէվ մեկնեցաւ։

—Կայսերական տան իշխանուհինք անմիջապէս Շէօնպրիւն վազեցին. Վիեննայէն Շէօնպրիւն տանող ճամբան նախարարներու, դեսպաններու և պաշտօնակալներու կառքերով լեցուն էր, որոնք սրընթաց կ'վազէին ժամ առաջ Շէօնպրիւն հասնելու։

— Արքիդուքս Լուդվիկ Վիգթոր՝ Սախէրի [Վիեննայի հռչակաւոր ժամադրավայրն] սրճարանը նստած էր, երբ կուսակալ Քիլմանշէք [*] ցաւալի լուրն իրեն հաղորդեց։ Արքիդուքսն տարաժամ աս լուրը լսելուն՝ գեղնեցաւ սոսկալի կերպով և սկսաւ արտասուել։

—Կայսրուհին նաւ տարուելու պահուն զգայազիրկ էր. միայն քանի մը բառեր մրմնջեց. իր քով եղողներ գերմաներէն ըսուած սա հարցումը լսեցին. «Ի՞նչ պատահեցաւ»։

—Վիեննայի մէջ Կոլուխովսքի կոմս ամէնէն առաջ Պէրնի աւստրիական դեսպանէն իմացաւ քստմնեցուցիչ գործը։ Նախ կայսեր Թիկնապահ Բար կոմսին եղելութիւնն հաղորդեց, եւ խնդրեց որ կայսրը պատրաստէ այս մեծ գոյժին և անմիջապէս Շէօնպրիւն ճամբայ ելաւ։ Ցաւալի դէպքը նախարարներուն իմաց տրուեցաւ։ Կէս օրէ վերջ ժամ $4\frac{1}{2}$ին, կայսեր առաջին Թիկնապահ կոմս Բար կ'ստանար կայսրուհւոյն հետեւորդ Պալատական կոմուհի Զդարի և Զօր. Փոն Վէրձէվիքսի ստորագրութեամբ հեռագիր մը, որ կ'ըսէր Թէ կայսրուհին եղերական վախճան մ'ունեցած է։ Կոմս Բար այս հեռագիրն ընդունած պահուն, վերջին կարգադրութիւնները կ'ընէր կայսեր երեկոյեան ժամ 9ին ճամբորդութեան, որ Լէօչավի ռազմափորձերու ներկայ գտնուելու պիտի երթար։

Շէօնպրիւն դղեակին պաշտօնակալներու և ծառաներու մէջ այս սոսկալի լուրը մեծ իրարանցում պատճառեց և զանոնք խորապէս յուզեց։ Տխուր միջադէպերէն մին ալ $7\frac{1}{2}$ին պատահած է։ Պալատական պաշտօնեայ մը աս լուրը իմանալուն պէս, խելակորոյս դէպ ի պալատ դիմած ժամանակ, բազմութեան մը վրայ յարձակեցաւ, պոռալով Թէ «ո՞ւր է մեր կայսրուհին»։—Ժողովրդեան մէջ հազիւ $5\frac{1}{2}$ին այս լուրը տարածուեցաւ։ Խուռն բազմութիւն դիմեց պալատ, որուն հրապարակը աճապին և ատուար խումբերով ծածկուած էր։ Ժողովուրդը անհամբեր կայսեր գալստեան կ'սպասէր։ Ժամը 8ին քառորդ մնացած կայսեր յարկին ճրագները մարեցան և Ժողովուրդը հասկնալով Թէ կայսրը Շէօնպրիւնէն պիտի չգայ՝ սկսաւ կամաց կամաց ցրուիլ։ Մինչեւ առաւօտ պալատին երթեւեկութիւնները չդադրեցան։

—Կայսրուհւոյն մահուան լուրը Ժողովրդեան մէջ լսուելուն պէս իրարանցումը մեծ եղաւ։ Շատեր գլուխնին շարժելով տարածուած լուրին հաւատալ չէին ուզեր։ Ամէն ոք սարսափած, պալատ կ'վազէր և պալատական ոստիկաններէն տեղեկութիւններ կ'ուզէր. փողոցներու անկիւնները խումբ խումբ մարդիկ հաւաքուած դէպքին մասին կարծիքներ կ'փոխանակէին։

Կայսրուհին Թէեւ 60 տարին լրացուցած էր, բայց և այնպէս իր դիմագծերը դեռ երիտասարդութեան նշանները պահած էին։ Իր ամուսնութեան առջի տարիները յաճախ կայսեր հետ Ժողովրդեան մէջ կ'տեսնըւէր. Վիեննացիք կ'գուրգուրային իրեց գեղանի, երիտասարդ և նազելաճեմ կայսրուհիին վրայ։

Կայսրուհիին հիւանդագին վիճակը սկսաւ 1857ին, այս Թուականին էր որ իր Սօֆի դստրիկը Օֆէն քաղքին մէջ կորոյս։ Ռուտոլֆ դահաժառանգին անակնկալ մահը կայսրուհիին ջղերն այն աստիճան Թունդ հանեց, որ ստիպուեցաւ մեկուսացեալ կեանք վարել։ 1889էն մինչեւ հիմա կայսրուհին միշտ հեռու ապրած է Պալատէն և սկսած է անդադար ճամբորդել։ Իրեն սիրական տեղերէն մին Գորֆու էր, ուր մեծամեծ ծախքով Աքիլէօն անուամբ պալատանման դղեակ մը կառուցանել տուած է։

Էլիզապէթ կայսրուհին 1897ին Մեռելոց օրն իր ամուսնոյն ընկերակցութեամբ հանգուցեալ Ռուտոլֆ գահաժառանգին գերեզմանն, որ Քափուչիններուն եկեղեցին կ'գտնուի, այցելելէ վերջ, Վիեննայէն մեկնեցաւ դէպ ի Պիարից։ Մինչեւ 1897 Դեկտ. 18 այդ քաղաքը մնալէ վերջ Բարիզ ուղեւորեցաւ, որպէս զի իրեն ցաւած ոտքին համար շփումներ ընել տայ։ Դեկտ. 29ին Բարիզէն Մարսէյլ գնաց, և անկէց Միրամար զբօսանաւը մտնելով Սան Րէմօ գնաց՝ իր քրոջ կոմուհի Դրանիի ընկերակցութեամբ։ Մինչեւ մարտ 1 հոն մնալէ վերջ, Տուրինոյի վրայէն, ուր 2 օր կեցաւ, Դէրիբէդ գնաց։ Ապրիլ 18ին գնաց Բիսինկէն, ապրիլ 25ին կայսրն իրեն այցելութեան եկաւ։ Կայսրուհին մայիսի 8ին անկէց մեկնելով Պրիւքէնաու գնաց և հոն ամիս մը մնաց ինքզինքը դարմանել տալու համար։ Ցունիսի 13ին կայսրուհին Բէնցինկ (Վիեննայի մօտ գիւղ մը) կ'հասնէր և կայարանէն կայսեր կողմէ կ'ընդունուէր, ուսկից երկու վեհապետները Լայնցի դղեակը կ'ուղեւորէին։ Առաջին անգամ Ցուլիսի 2ին էր որ կայսրուհիին վիճակին ծանր ըլլալը կ'հաստատուէր։ Բոլիդիշէ Քորէսբոնտէնձի առած տեղեկութեանց համաձայն, ծանօթ էր Թէ կայսրուհին անարիւնութենէ, ջղային տկարութենէ, անքնութենէ և քիչ մ'ալ արեան ներքին համախռնութենէ կ'տառապէր։ Բժիշկներու խորհրդով, կայսրուհին սկսաւ նորէն ճամբորդել և Ցլ. 16ին հասաւ Հէսի Նայհամ ջերմուկները, ուրկէց վերջապէս Օգս. 29ին մեկնեցաւ կազդուրուած, և եկաւ հաստատուեցաւ Դէրիբէդ, ուր պատահեցաւ եղերական մահը։

Կայսրուհին վերջին աստիճանի սրամիտ կին մ'էր։ Պատրաստաբան, կատակասէր ըլլալով՝ անակնկալ հարցումներ կ'ընէր իրեն հետեւորդներուն։ Աղքատասէր և ջերմեռանդ, կ'սիրէր աղքատներուն օգնել գաղտնի կերպով. իր այցելած ամէն տեղերու բնակիչներուն բարիքներ շռայլած է, և ասոնք աս պահուս դառնապէս կուլան իրենց բարերարին եղերական մահը։

—Կայսրուհին կ'սիրէր Մաճառներն, որոց լեզուին և մատենագրութեան

[*].—Տիկին Քիլմանշէք հայ է. իր մայրենի լեզուէն միայն սա խօսքը միտքը պահած է. «Հայնակ խօսո՞ւմ էք։» [Ծ. ԽՄԲ.]

չհիմնուելէս տիրացած էր քիչ ժամանակուան մէջ։ Նմանապէս արդի յունակին քով կ'խօսէր և կ'գրէր։ Կայսրուհիին համար ո՛չ Վիեննայի մէջ եւ ոչ այլուր մասնաւոր սպասարկութիւն մը գոյութիւն չունէր։ Կայսրուհիին մէջը կ'բաղկանար գաւաթ մ'ընտիր կաթէ և պատառ մը սեւ հացէ։ Սեղանի ուրախութիւն ի՛նչ ըսել է, չէր գիտեր։ Կէս օրէն վերջ սովորութիւն ունէր երկար պտոյտներ ընելու։ Վարժ էր ձի հեծնելու և ժամերով հոս ու հոն կ'վազվզէր։

—Բրակայի և Բէչշայի մէջ կայսրուհիին մահը խորին յուզում և մեծ իրարանցում պատճառեց, փողոցները մէկ վայրկենի մէջ ահագին բազմութեամբ լեցուեցաւ, կառքերն երթեւեկութենէ դադրեցան։ Մինչդեռ կայսեր Թիկնապահ Բար կոմսը Բրակա և Բէչշա կ'հեռագրէր այս ցաւալի լուրն, անդին նախարարապետը միեւնոյնը կ'ընէր Աւստրիոյ նահանգապետաց։ Թրիէսդ, Կրաց, Լէմպէրկ կայծակի նման այս լուրը կ'տարածուէր և ամենքը ահի դողի մէջ կ'ձգէր։ Միւնխի մէջ կայսրուհիին մահուան լուրը ստացաւ Բոգաւրիի իշխանն, որ անմիջապէս եղելութիւնն հաղորդեց Պաւիէրայի արքունեաց հիւր եղող Ռումանիոյ գահաժառանգ իշխանուհւոյն։ Ասիկա անմիջապէս սեւ զգեստներ հագած Կիզելա իշխանուհւոյն քով գնաց. մահուան լուրը ամբողջովին դեռ չէր առած. Կայսրուհիին եղբայրը, Քարլ Թէօտոր, եւ խնամակալ-իշխանը նոյն պահուն Միւնխի չէին։ Պրիւսէլի մէջ ոչ ոք այս լուրին կ'ուզէր հաւատալ. Պելճիքայի Թագուհին այս լուրն առնելուն պէս մարեցաւ ինկաւ գետին։ Հռոմի մէջ կայսրուհիին եղերական մահուան պարագաները սոսկալի իրարանցումի պատճառ տուին։ Լոնտոնի մէջ նմանապէս աս ցաւալի լուրը մեծ յուզում առաջ բերաւ։ Վիքթորիա Թագուհին Պալմորալի մէջ իմացաւ լուրը, որ խոլորապէս յուզեց զինքը։ Կալլէսի իշխանին վրայ ալ նոյն տպաւորութիւններն ըրաւ։ Թէ Լոնտոնի և թէ Պերլինի մէջ այս լուրն անակնկալ տեսարաններու առիթ տուաւ։

[Նոյե Ֆրայե Բրէսէ, 11 Սեպտ.]

Ի ՍԵՒ ԾՈՎ.—Նիքոլա Զարն հետեւեալ պաշտօնագիրն ուղղեց Ռուսիոյ նաւատորմին վերին ծովակալ Ալէքսիս մեծ դուքսին. «Տասներկու տարի յառաջ երջանկայիշատակ հօրս հետ Սեվաստաբոլի և Նիքոլայեվի մէջ ներկայ կ'գտնուէի մեր Սեւ ծովու պաշտպանութեան յատկացուած նաւատորմին ծով իջուցանելուն և առաջին նաւագործարանին բացման հանդէսին։ Այդ յիշատակելի օրուան մէջ հանգուցեալ կայսրը մասնաւոր յայտարարութեամբ մը կ'յիշեցնէր փառաւոր անցեալը Սեւ ծովու նաւատորմին՝ որ ինքզինքը զոհած էր հայրենեաց բարւոյն համար, և բովանդակ Ռուսիոյ հետ կ'ողջունէր այն նաւատորմին վերածնութիւնը։ Այն օրուան յիշատակն երբեք չպիտի անհետանայ յիշողութենէս։ Հիմա չորս օր ալ անցուցի Սեւ ծովու նաւատորմին մէջ, զայն բաղկացնող նաւերն աչքէ անցուցի և այցելեցի Սեվաստաբոլի նաւահանգստին հաստատութիւնները։ Ամէն բան կատարեալ կարգաւորութեան մէջ գտայ և ուրախ եմ մեր ձեռք բերած արդիւնքներուն համար, վասն զի այս միջոցիս Սեվաստաբոլ հաւաքուած հզօր նաւատորմին մէջ հաստատուն գրաւական մը կ'տեսնեմ ամբողջ հայրենի Ռուսիոյ հանդարտ ու խաղաղիկ զարգացման համար։»

Ցետոյ կայսրը շնորհակալութիւն կ'յայտնէ մեծ դուքսին որ արագութեամբ կատարած է իրեն յանձնուած պարտքերը՝ Սեւ Ծովուն մէջ պաշտպանելու համար Ռուսիոյ շահերն, եւ պաշտօնագիրը կ'վերջացնէ սա՛ խօսքերով. «Տեսածներս մեծ յոյս կ'ներշնչեն ինձ թէ Սեւ Ծովուն նորահաստատ նաւատորմը Ձեր Կայսերական Բարձրութեան արթուն և լուսամիտ ուղղութեամբ պիտի պահպանէ միշտ իր նախորդներուն, Սեվաստաբոլի բերդերուն դիւցազանց, փառաւոր աւանդութիւններն, և այսպէս պիտի արդարացնէ այդ նաւատորմին վրայ ունեցած վստահութիւնս։

Ձեր եղբօրորդին, որ սրտագին շնորհապարտ է ձեզ և կ'սիրէ զձեզ կաթողին. ՆԻԿՈԼԱ

ԹԻՖԼԻՍԻ մէջ գումարուած ռուս բժշկական համաժողովին մէջ Զոր. Քոսիշ առաջարկեց բժշկական սկզբնական մը հաստատել կիներուն համար։ Տքթ. Բիասէչլաքի առաջարկեց Ռուսիոյ բժշկական կաճառներն և բոլոր համալսարանները բանալ կիներուն առջեւ։ Այս առաջարկութիւններն համակրական ծափահարութիւններով ընդունուեցան։

ՄԵՆՏԷԼԻՔԻ արքունեաց մօտ Անգլիոյ ներկայացուցիչ Հարրինկթըն տեղակալ անցեալ ԴՇ. Չէյլայէն Հապէշստան մեկնեցաւ։

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿԸ.— Հետեւակազօրքի 43 նոր վաշտերու կազմութենէն [illegible] Ռայխսթակի յառաջիկայ [illegible] ներկ. նոր օրինագիծ մ'ալ պիտի [illegible] փոխ, հեծելազօրքն ամբողջովին [illegible] համար։ Հեծելազօրքի գումարտակները հիմա հինգ [illegible]ազկանան։ Պատերազմի ժամանակ մինչև հիմա առաջին չորս գումարտակները շարժման մէջ կ'դրուէին և բոլոր հինգերորդ գումարտակները կազմ և պատրաստ կ'ըլլային, հետզհետէ կորուստներու պակասը լեցնելու։ Նոր ծրագրին համեմատ հեծելազօրքի նոր վաշտերուն կազմութիւնը խաղաղութեան ատեն ալ պիտի գործադրուի։ Ուստի արդէն պատրաստ եղող 93 գումարտակներուն վրայ 23 նոր գունդեր ալ պիտի աւելցուին։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ ՏԱՔԻՆ ամէնէն աւելի սաստիկ եղաւ անցեալ ԵՇ։ Ջերմաչափը [Սանթիկրատ] 33 աստիճան կ'ցուցնէր շուքին մէջ, 37 աստիճան Թէմզի ափանց վրայ շուքին մէջ, և մինչև 40 աստիճան բարձրացաւ։ Ջերմութեան պատճառաւ մահերն աւելցան, և ամէնէն սաստիկ երաշտութիւնը տիրած է։ Մանչէսդրի ճոլաքաններու գործաւորք ստիպուեցան թողուլ իրենց աշխատութիւնը։ Աւազակները չորցած են, ջուրը կ'պակսի Լոնտոնի արեւելեան արուարձանին մէջ, և այս պատճառաւ ժողովուրդը խիստ կ'նեղուի։

ՌՈՒՄԲԻ ՊԱՅԹԻՒՆ մը յառաջ եկած է ի Պելֆասդ, Ներքնուղիի մը մէջ։ Հինգ գործաւոր վիրաւորուեցան, երկուքը մահացու կերպով։

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ԼՈՒՂՈՐԴ Ֆրանք Հոլմս, անցեալ ԵՇ. Տուվրէ ճամբայ ելաւ, լողալով Մանշի ծովը անցնելու։ Բայց կէս ճամբան ետ կեցաւ գաղափարէն, 9 ժամուան մէջ 2½ մղոն, այն է 38 քիլոմեդր տեղ լողալէ ետք։

ՀԱՅՆՐԻՀ ԻՇԽԱՆ կ'շարունակէ իր ուղեւորութիւնը Ճափոնի, Քորէայի և Սիպերիոյ ջուրերուն մէջ։ Այս երկար ուղեւորութեան միջոցին հետն ունէր Տէօյչլանտ մարտանաւը միայն ուր կ'գտնուէր ինքը։ Բայց երբ ռուսական Վլատիվոստոք նաւահանգիստը մտաւ, հետը կար նաև Կէֆիոն յածանաւակը։ Գերման նաւաբաժնին երրորդ մարտանաւը՝ Քայզէրին Աւկուսդա՝ Մանիլա կ'գտնուի։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ Վիլհէլմինա Թագուհին և իր մայր Ուր. առաւօտեան ժամ 10ին մեկնեցան Ամսթէրտամէ։ Խուռն բազմութիւն կ'գտնուէր փողոցներն, որ խանդավառութեամբ ողջունեց զիրենք։ Թագուհիներն ջերմ շնորհակալութիւն յայտնեցին Ամսթէրտամի քաղաքապետին և ոստիկանապետին կարգապահութիւնը պահպանելու համար ձեռք առած միջոցներուն։

—Թագուհիները նոյն օրը կէս օրին Լա Հէյ հասան, ուր խանդավառ ընդունելութիւն եղաւ իրենց, ճիշդ Ամսթէրտամի մէջ եղածին նման։ Կէս օրէն ետք հանդիսաւոր արարողութիւններ եղան եկեղեցիին մէջ։

ԵՐԿՐԻՆ ՄՕՏ ԳՏՆՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄՈԼՈՐԱԿ ՄԸ.—Բարիզի Դիտարանին մէջ, երկուշաբթի իրիկուն, Գիտութեանց Ակադեմիոյ նիստէն ետքը, Քիլէն հեռագիր մը հասաւ, որ հետեւեալ շահագրգիռ լուրը կ'բերէր։ Պերլինի դիտարանին աստղագէտը, որ 422րդ փոքրիկ մոլորակը գտած է, Օգոստ. 24ին նշմարեց ուրիշ մոլորակ մը, 11 աստիճան մեծութեամբ՝ Արեւէն հաստատուածեան վերեւը և Ծիր կաթինէն շատ հեռու։ Պերլինցի ուրիշ աստղագէտ մը, Պերոպէրի, որոշած է այս նոր երկնային մարմնոյն շրջագծին տարրերը, և հաստատած է որ այդ մոլորակը իր շրջանը կ'կատարէ 600 օրուան մէջ, Հրատէն գրեթէ 286 օր նուազ ժամանակի մէջ։ Հետեւաբար այս մոլորակը կ'գտնուի Հրատի և երկրի մէջտեղը։ Հրատէ աւելի մօտ փոքրիկ մոլորակի մը գոյութիւնը գիտական առաջին աստիճանի կարեւորութիւն ունեցող դէպք մ'է։ Արեւուն հեռաւորութիւնը այսպէս պիտի որոշուի անյուսալի ճշտութեամբ, և պիտի լուծուին շատ մը կարեւոր խնդիրներ երկնային մարմնոց նկատմամբ։

ՃԱՐՏԱՐԱԳԷՏ ՊԵՐԼԻԷ Ներքնուղիով մը Եւրոպան Ափրիկէի հետ կցելու ծրագիր մը պատրաստած է։ Ըստ ճշգրիտ տեղեկութեանց, այս Ներքնուղիին երկայնութիւնը պիտի ըլլայ երեսուն երկու քիլոմեդր, և այս ճամբուն մեծ մասը ծովին մէջէն պիտի փորուի։ Վերջին օրերս, Սպանիոյ ճամբաներու, հաղորդակցութեանց և նաւահանգստի վարչական ժողովը այս հսկայ ձեռնարկին նախաշաւիղ աշխատութեանց քննութեամբն զբաղելով՝ նպաստաւոր կարծիք յայտնած է։ Թէեւ Մարոքի կառավարութիւնը դեռ պաշտօնական պատասխան չէ տուած այս խնդրոյ վրայ, սակայն չի կարծուիր թէ այս մասին ո՛ և է արգելք յարուցանէ։ Միայն կ'կարծուի թէ Անգլիա հակառակի այս ծրագրին, քանի որ Մանշի մէջ նմանօրինակ ուրիշ ձեռնարկութեանց համար արգելք հանած է. բայց Պերլիէ ճարտարագէտը, ընդհակառակն, Անգլիոյ աջակցութեան վրայ դրած է իր յոյսն, և սա կարծիքը կ'յայտնէ թէ չկայ Անգլիացի մը, որ չուզէ, առանց ոտքը նաւու մը վրայ դնելու, ամէնէն աւելի արագ կերպով երթալ Լոնտոնէ Պոմպայ։ Լոնտոնէ ելնող կառախումբ մը, եթէ Մանշի տակ ներքնուղին շինուած ըլլայ, Ֆրանսայէ և Սպանիայէ անցնելէ ետքը Ճիպըրալթարի ներքնուղիէն ալ անցնի, պիտի կրնայ մինչեւ Պոմպայ ժամանել, առանց մեծ դժուարութեան, Մարոքի, Ալճերիոյ, Թարապլուսի, Եգիպտոսի, Արաբիոյ, Պարսկական ծոցին և Հնդկաց ովկիանոսի եզերաց ճամբով։ Անտարակոյս, կ'յարէ Մ. Պերլիէ, պէտք է նաեւ անցնիլ Սուէզի ջրանցքին ճամբէն, բայց խողովակ մը միայն բաւական է այդ բանին։ Ենթադրեցէք թէ այս ուղեգծին ամբողջ տեւողութիւնն ութ օրը չպիտի անցնի, և թէ մարդ ոչ ծովախտէ պիտի վախնայ, ոչ Հնդկաց Ովկիանոսին սոսկալի փոթորիկներէն, ոչ ալ այն կիզիչ տապէն, որ տարւոյն վեց ամիսները կ'տիրէ Կարմիր Ծովուն մէջ»։ Իրաւցնէ, սա՛ ճարտարագէտներն ոչ մէկ բանէ վախ ունին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տնօրէնութեամբ Մ. Ժ. ՖՕՌԻ, —Բէյօ, Տըշխմահ փողոց Թիւ 2—4, [illegible].—Գիշերօթիկ, Տըմի բանսիօն (ցերեկի ճաշէն հոն ընող) և ցերեկօթիկ։— Այս հաստատութեան մէջ Հայ երիտասարդք կըրնան հետեւիլ թէ՛ Ֆրանսերէնի և թէ իրենց Մայրենի Լեզուի ուսման։ Ֆրանսերէնի ծրագիրը ճիշդ նոյնն է Ֆրանսայի վարժարանաց ծրագրերուն հետ, և կ'առաջնորդէ դպրութեանց և գիտութեանց պսակաւորի աստիճաններուն։ Ֆրանսերէնի այս կատարեալ դասընթացքին հետ մէկտեղ, վարժարանը մասնաւոր խնամով կ'ուսուցանէ Թուրքերէն և Հայերէն։ Աշակերտաց վերամուտն որոշուած է Սեպտ. 9/21ին։ 20—10

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈԼԷՃ ԱՂՋԿԱՆՑ ՍԿԻՒՏԱՐ

Վարժարանս պիտի վերաբացուի Սեպտ. 15ին։ Գիշերօթիկ աշակերտները պիտի վերադառնան Սեպտ. 14ի երեկոյին։ Անսովոր դիւրութիւններ պիտի ընծայուին արդի լեզուներու և վարժարանական ամէն ուսումներու աւանդման համար։ Եւրոպական կրթութիւն առած հիւանդապահ մը պիտի գտնուի վարժարանին մէջ։ Աշակերտուհի տալու համար դիմել առ տնօրէն Տր. Փէթթրիք, Պայպլ Հաուզ, Սթամպօլ, կամ դիմել ուղղակի վարժարանը Սեպտ. 1էն ետեւ, 12—8

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՖՐԻՏՐԻԽՍՐՈՒՀԷԻ մէջ Պիզմարքի համար շինուելիք գերեզմանին հիմերը աւարտեցան։ Գերեզմանը կ'գտնուի Պէրլինէն Համպուրկ տանող երկաթուղիին աջ կողմը։ Կ'յուսացուի որ ամբողջ շինութիւնը մինչեւ ձմեռ աւարտի։

ԽԱՐԹՈՒՄԷ կ'հեռագրուի թէ Մեծ Էմիրին գերեզմանը վնասուած է արձակուած ռումբերէն։ Գերեզմանին ներքին կողմն ալ բոլորովին պարպըւած է, և գմբէթին ու յարակից կամարներուն քանի մը մասերը վար թափած են։ Քիչնէր սպարապետ բանտն ալ այցելելով ազատ արձակեց հոն գտնուողները։ Բանտին մէջ կային նաեւ Իտալացի Գթութեան Քոյրեր, որք սակայն իրենց բանտարկութեան թուականէն ի վեր բանի ամուսնացեր և զաւակներ ունեցեր են։

—Քիչնէր փաշա Էմիրին զինարանն այցելած պահուն, հարիւրի չափ գլխաւոր Տէրվիշներ անկէց դուրս ելնելով եկան հպատակութիւն յայտնել յաղթականին։ Անոնց մէջ կ'գտնուէին Սուտանի գաւառներուն նախկին կառավարիչներն և Հիքս փաշայի յաղթուած բանակին սպաննըրը։ Ներկայ էին նաեւ Էմիրին ամրոցներուն ճարտարապետն, Հիքս փաշայի դժբախտ բանակին գլխաւոր սպան և Կորտոնի բնիկ բժիշկն, որ տակաւին քիչ շատ կրնայ անգլիերէն խօսիլ։ Ասոնց ամէնուն հետ խօսելէ վերջ Քիչնէր փաշա աչքէ անցուց զինարանն, որ նշանաւոր չէնք մ'է աղիւսով շինուած գրեթէ երեք արտավար տարածութեամբ գետնի վրայ։ Արտաքին շրջափակին մէջ գտնուեցան Քրուբի հինցած երկու խորտընկէցներ, ուրիշ երկաթեայ թնդանօթներ և հարիւրի չափ զանազան նիւթեր, որոց մէջ կան Էմիրին անձնական կառքը, լաթօ մը՝ որուն վրայ գրուած է «Գերմանիա շինուած», նաեւ դաշնակի մը կտորուանքն եւն։ Ներքին շրջափակին մէջ կային բազմաթիւ Քրուբեան ռազմամթերք, բնիկներէն շինուած և արաբական նկարներով զարդարուած, և եւրոպական դրութեամբ պատրաստուած գնտակներ։

— Քիչնէր փաշա մտադիր է հանգանակութիւն կատարել, Խարթումի մէջ ի պատիւ Կորտոնի դպրոց մը բանալու բնիկ տղոց համար։

—Սթանտարտի թղթակիցը կ'հաղորդէ թէ Անգլիացիք զարմացեր են տեսնելով որ Տէրվիշներն ոչ միայն Ըեմինկթըն, այլ նաեւ Մարթինի հրացաններով զինուած էին։

—Քիչնէրի մուտքն ի Խարթում հանդիսաւոր երեւոյթ մ'ունէր։ Բազմաթիւ Էմիրներ և ականաւոր անձնաւորութիւններ՝ ձիւնի պէս ճերմակ վերարկուներու մէջ փաթթուած, փաշային մօտեցան և անոր ձեռքն համբուրելով իրենց գլխուն տարին զայն ի նշան հպատակութեան։ Բազմաթիւ կիներ հողէ տուներէն դուրս ելնելով, և սուր ճիչեր արձակելով ջուր կ'բերէին զինուորներուն։

ՉԷՆԸՆԿԷՑՈՒԹԵԱՆ առաջարկին վրայ Բարիզի և Ս. Բէդըրսպուրկի դահլիճներուն մէջ ծանուցագիրներու փոխանակութիւն մը եղաւ, կ'ըսէ Կոլուա, և թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը Ս. Բեդերսպուրկէն ընդունած բացատրութիւններէն շատ գոհ մնացած է։

ԼՈՐՏ ՌՈՒԼՍԼԻ, անգլիական բանակին վերին հրամանատարը, պաշտօնական յայտարարութեամբ մը գոհունակութիւն կ'յայտնէ ռազմափորձերուն ատեն զինուորաց և սպայից ցոյց տուած յաջողութեան և ճարտարութեան համար։

ԱՆԳԼ. ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԷ առնուած տեղեկութեանց նայելով, ԵՇ. Աֆրիտիները Պորաքքա գիւղին վրայ յարձակելով, մթերանոցներ կողոպտեր, նախիրն յափշտակեր, տուները թալլեր, երեք հոգի սպաններ և տասն հոգի վիրաւորեր են։

ԼԻ-ՀՈՒՆԿ-ՉԱՆԿԻ յաջորդ կարգըւած է Նու-Լու, որ Մանչու է ծագմամբ, Սէ-Չուան նահանգին նախկին կուսակալը։

ԻՏԱԼԻՈՅ Մարկարիտա Թագուհին գիրք մը կ'պատրաստէ Բիէմոնթի Ալպեանց վրայ։ Շատ տարիներէ ի վեր իր ըրած վերելքներուն պատմութիւնն ալ պիտի ընէ։ Իտալիոյ Թագուհին նշանաւոր ալբինիստ մ'է։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.— Փիլիպպեան կղզիներուն բնիկ երեք անդամէ բաղկացեալ յանձնախումբ մը ի Մոնտոյ Ուաշինկդըն պիտի երթայ, ի դիմաց Ակինալտոյի՝ Մաքինլի նախագահին պարզելու բնիկներուն պահանջումները, և կղզեխումբին ապագային վրայ Նախագահին հետ խորհրդակցելու։

—Պատերազմական Նախարար Մր. Ըլճըր կ'պնդէ որ իր վարչութիւնը քննիչ յանձնաժողովի մը քննութեան ենթարկուի։ Կ'սպառնայ հրաժարիլ եթէ իր խնդիրը չընդունուի։

—Հաշտութեան յանձնաժողովին ամերիկեան հինգերորդ անդամը պիտի ըլլայ ծերակուտական Մր. Կրէյ։

—Սպանիա Մ. Քամպոնի միջոցաւ կ'բողոքէ Մանիլայի անձնատուութեան դէմ, քանի որ հաշտութեան յիշատակագիրն ստորագրուելէն երկու օր վերջ տեղի ունեցած է այդ պարագան։ Սպանիա կ'պահանջէ նաեւ որ Մանիլայի մաքսային հասոյթները Փիլիպպեանց պարտքին վճարման յատկացուին։

—Սպանիոյ գաղթային նախարարն 100 միլիոն բէզէթաս ուզեց ելմտական պաշտօնատունէն։ Ելմ. նախարարը 30 միլիոն վճարեց անցեալ Ուր.։ Փոխառութեան զրոյցներ կ'պտտին նորէն, բայց կ'ըսուի թէ անհիմն են։ Ասիկա չի կրնար տեղի ունենալ հիմա, զի նախապէս հարկ է գիտնալ թէ Սպանիա պիտի վճարէ՞ Քուպայի պարտքը թէ ոչ։ Այս խնդիր Բարիզի մէջ գումարուելի սպանեւամերիկեան հաշտութեան յանձնաժողովին բանակցութեանց ելքէն կախում պիտի ունենայ։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ելմտական նախարարը Խորհրդարանին ներկայացուց 1899ի ելմտացոյցը։ Սովորական և արտասովոր ելքամուտներուն և ծախքերուն բոլոր աղբիւրները մէկտեղ առնելով, ելմտացոյցը 503,250,000 ֆիորինի հաշուեկշիռ մը կ'ներկայացնէ։ Նախարարը ծանոյց թէ 1897ին 12 միլիոն 500,000 ֆիորինի յաւելուածական հասոյթ մը գոյացած է, հունձքերու դէշ վիճակին հակառակ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Բօբօլօ լրագիրը կ'պատասխանէ մէկ քանի լրագրաց, որք Վիլհէլմ Բ.ի՝ վերջին օրերս և մասնաւորապէս Վեսդֆալիոյ մէջ արտասանած ճառերէն կ'հետեւցնեն թէ գերման կայսրը կ'ուզէ անուղղակի կերպով մերժել Զարին առաջարկին մասնակցիլ։ Բօբօլօ կ'հաստատէ թէ անոնց այս մեկնութիւնը սխալ է, և կ'աւելցնէ թէ Դեսպանախորհուրդն որուն գումարումն ապահովուած է այլ եւս, օգուտ միայն կրնայ ունենալ ժողովրդեան։ Եթէ սխալ մ'է մեծ յոյսեր դնել այս Դեսպանախորհրդոյ արդիւնքին վրայ, աւելի մեծ սխալ մը պիտի ըլլար տարակոյս յայտնել անոր կարեւորութեան, և անոր նախաձեռնութիւնն ստանձնողին դիտաւորութեան վրայ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՏՔԴ. Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական և արհեստական ամէն տեսակ գործողութիւնք, ըստ առողջապահական նոր դրութեան։ Թմրեցուցիչ դեղերով առանց ցաւի ատամնահանութիւն. աղքատաց համար ձրի։ Բաց ի կիրակիէ ԱՄԷՆ ՕՐ 11—6 [Ե.] կ'ընդունի իրեն դիմողները։ Բէյօ, Մեծ Փողոց, Կալաթա-Սէրայի դիմաց, Թիւ 200։ 70—45

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 13 Սեպտ.— Կ'ըսուի թէ Մ. Ֆէլիքս Ֆոռ իր նախագահութեամբ գումարեալ Նախարարաց Խորհրդոյ վերջին նստին մէջ, յայտարարեր է թէ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութիւնն անկարելի է։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիացիք Փիլիպպեանց Վիզայաս կղզին ելնել ուզող ապստամբներուն նաւերն յաջողեցան ընկղմել։ Հարիւրաւոր ապստամբք ծովամոյն եղան։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիա և Գերմանիա, գաղթային գործոց նկատմամբ, իրենց միջեւ ծագած բոլոր խնդիրները բարեկամաբար լուծած կարգադրած են։

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ [illegible] ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 94 Միլ.	Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	» 18 »	Հատուցած վնասք	» 90 »
Հատուցած վնասք	» 215 »	Ապահովագրեալ գումարք	» 246 »

Ընկերութեան գրասենեակն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահթալ-Գաբու Խան, Օսմ. Պանքայի դէմ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 13 Սեպտ.—Կայսրուհիին հոգւոյն համար պատարագ մատուցուեցաւ կայսերական մատրան մէջ։ Ներկայ էին կայսրն, իր աղջիկներ։ Կայսրը պատարագի ատեն մերթ ընդ մերթ կուլար։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսր հրամայեց չորս շաբթուան սուգ Արքունեաց մէջ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Կ'ըսուի թէ կայսրուհիին յուղարկաւորութեան ներկայ պիտի ըլլան Վիլհէլմ կայսր, Սաքսոնիոյ Թագաւորն, Իտալիոյ գահաժառանգը, Վլատիմիր մեծ-դուքսն, և Սերպիոյ ու Ռումանիոյ Թագաւորք։

ԹՐԻԵՍԴԷ.—Իտալացիներուն դէմ սաստիկ ցոյց մը տեղի ունեցաւ։ Քաղաքին ամէն կողմը սոսկալի աղմուկ և շփոթութիւն։ Բազում ձերբակալութիւնք։

ԲԱՐԻԶ.—Նախարարութիւնն որոշեց զրահաւոր մը ղրկել կրետական ջուրերն և երեք գումարտակ զօրք։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

—Գիները գրեթէ յար և նման են երեկուաններուն։ Միայն պէտք է գիտնալ որ, ինչպէս Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ քանի օրերէ ի վեր առանց կարօնի կ'նշանակուին Քոնս.ի գիները, նոյնպէս ալ այսօրուընէ սկսեալ Եւր. Սակարաններէն առնուած գիներն առանց կարօնի կ'նշանակուին։

—Երեկ իրիկուն Լոնտոնի Սակարանը գոցուեր է Քոնս.ը 22 ղրշ. 12 սնդ. և Բարիզինը 22 ղրշ. 45 սնդ. —առանց կարօնի—ու Երկթ.ն 108ուկէս։

—Այս առաւօտ Ղալաթիոյ Սակարանը բացուեցաւ, Քոնս.ը 24 ղրշ. 18 փր. ու Երկթ.ն 108 ու կէս։ Թոյլ գործառնութիւններ։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէհի Դ.	Օ. Ո.	24 20
Ամէնէն բարձր գին	»	24 20
Ամէնէն վար գին	»	24 15½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	108 50
Ամէնէն բարձր գին	»	108 3/4
Ամէնէն վար գին	»	108 —

ԲԱՑՈՒՄ 2 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէհի Դ. Գ. Կ.	Օ. Ո.	24 18½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	108 ½
Օսմանլըյէ	»	— —
Ռէժի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Փր.	— —
Քռէտի Ժէնէրալ Օթթ.	Օ. Ո	9 16
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 15
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 02
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	705 —
» Ժուխանէ	»	205 —
» պարտաթ.	»	498 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	312 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	468 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	1 10
» ութ օրուան	»	2 90
Ռումէլի Երկթ. »	Փր.	— —
» մէկ ամսուան »		— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 17
Անգլիական ոսկի	»	109 37
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 10
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 30
Մէթալիք	»	97 20
Ռուպլ թղթադրամ	Օ. Ո.	8 58

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 25
Բարիզ 3 »	Փր.	23 02
Ֆիորին ժանտա	»	10 88 3/4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէհի Բ.	Ա. Ո.	47 25
» » » Գ.	»	26 12
» » » Դ. բաց.	»	22 12
» » » Դ. գոց.	»	22 18
Փոխառութիւն Դասապա	»	85 —
» Օսմ. 3½%	»	101 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 87
Այտընի երկաթուղի	»	12 —
Եգիպտական միացեալ	»	109 75
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	109 93
Հելլենական 5%	»	38 50
Մօնօբոլ Հելլենական 4%	»	43 75
Ռանթ » 4%	»	32 25
Պուլկ. Փոխառ. 6% 1888	»	93 —
» նոր » 6% 1892	»	93 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 42½
Դրամազեղչ	»	2½

(Փակում)

ՊԵՐԼԻՆ, 13 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	97 30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	112 60
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 28

ԲԱՐԻԶ, 13 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէհի Դ. բաց.	Փր.	22 50
» » » Դ. գոց.	»	22 45
» » » Բ.	»	47 50
» » » Գ.	»	26 37
Օսմանլըյէ	»	399 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	108 50
Օսմ. Ռէժի	»	283 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	548 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	103 07
Քռէտի Լիօնէ	»	877 —
Պանք տը Բարի	»	954 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3670 —
Իտալական Ռանթ	»	92 70
Սպանիական արտաքին	»	41 72
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 28
Դրամազեղչ	»	2 —

(Փակում)

ՎԻԵՆՆԱ, 13 Սեպտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Փիոր.	47 60
» Լոնտոնի վրայ	»	120 30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58 80
Օսմ. Ռէժի	»	129 50

ՏՔԴ. Կ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ որ 15 տարիէ ի վեր, իբր բժիշկ, վիրաբոյժ մանկաբարձ, յաջողակութեամբը գոհ ըրած էր հասարակութիւնը. վերջերս ուղեւորութիւն մ'ըրաւ Եւրոպա, մօտէն ուսումնասիրելու արդի վիրաբուժական գործողութեանց վերջին կատարելագործութիւնքը, գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ Էտինպուրկի, Լոնտոնի, Բարիզի եւ Վիեննայի հիւանդանոցներուն մէջ տարիէ մը աւելի է՛ն նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւնները մօտէն ուսումնասիրած է. մանաւանդ ԿԱՆԱՆՑ ներքին գործարաններու ամէն գործողութիւնները (լաբարօթօմի) և պէտք եղած գործիքներն հոգալով վերադարձած է իր բնակավայրն ԻԶՄԻՏ։ Պատիւ ունի ծանուցանել թէ պատրաստ է դարմանել ամէն հիւանդները, կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւն մարմնոյն որ և է մասին վրայ։ Կ'տեղաւորէ կորած եւ խախտած ոսկորներն նորագոյն կերպով։ Մասնաւորապէս կ'դարմանէ կանանց հիւանդութիւններն է՛ն կատարելագործեալ մէթոտներով։ Ամէն Ուրբաթ ձրի կ'դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ, ԿԹԻ և ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններն եւ վիրաբուժական գործողութիւն կ'կատարէ։ 3—2

ԲԱՆԱՒՈՐ ԵՒ ԳՐԱՒՈՐ
ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆՍ

Դ. տարին այս անգամ մանկավարժութեան նոր պահանջներու համեմատ ընդարձակուած և հրապարակ ելած է։ Այս անգամ կ'ծանուցանեմ գաւառացի Պատ. ուսուցիչներու նոր

«ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ»ԻՍ

(Տարրական դասընթացք Ա. տարի)

հրատարակումը, որ Սեպտ. ամսուան մէջ ամբողջապէս աւարտելով 120 ԱՐՏԱՑՈՅՑԻՉ պատկերներով լոյս պիտի տեսնէ։ Սոյն Ընթերցարանը Տարր. դասընթացքի Ա. Տարին բոլոր առարկաներն ընթերցման ձեւին տակ կ'պարունակէ, որով աշակերտն առանց ուրիշ դասագրքի պէտք ունենալու, անկէ պիտի սորվի լեզու, կրօնք, աշխարհագր., երկրաչափ, բնական գիտութիւն, գիր և գծագրութիւն։ Նկարագիր կազմող նիւթերը տոհմային կեանքէն առնուած են, իսկ ոտանաւորներն հին ու նոր ժամանակներու մէջ երգուած գաւառական ժողովրդային երգեր են։ Կ'պարունակէ նաեւ աղ. առածներ, հէքեաթներ և հանելուկներ։ Եթէ գաւառացի ուսուցիչներ նամակով դիմեն, պատրաստ եմ մէկմէկ օրինակ ձրի ղրկել «Դպրոցական կարգապահութիւն» անուն գործին հետ։ Ա. Յ. ՊՈՅԱՃԵԱՆ

Հասցէ 6—5

Աքսարայ Յ. Պոյաճեան Կ. Պոլիս Օրթաքէօյ.

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի խասսայի Շահանէնէ միւպայեա օլունաճագ գուլատլրա վէ ճիզմէլէրին մաշր հօլ բա մինին 7ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ գաբօրը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն իթայա ձալիպ օլանլարըն խազինէի միւշավիրլիքնա կէլմէլէրի իլան օլունուր։ 3—1

1 Իլուլ 314

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնք իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առաջնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին պայմաններով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց, տակերը, բաղդատաբար այն բացարձակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոյ մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։—Նաեւ երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ վճարած փոխն 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամամթերքները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մեհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Ա. Եւրոպայի եւ Տաճկաստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք ընդարձակուելուն, Ճակոբ Մաղաքեան՝ տարիներէ ի վեր հաստատուած ի Նափոլի, փորձ յանձնակատար, կ'կատարէ ապրանաց առուծախի գործողութիւններ.—Բ. Դէպ ի Մ. Նահանգներն ամէնէն կարճ ճամբան Նափոլի ըլլալով, շոգենաւային մեծ ընկերութեանց հետ կնքած պայմանագրութեամբ, շահաւոր պայմաններ կ'ցուցնէ ճամբորդին.—Գ. Եթէ Ֆլորիօ Րուպաթթինօ շոգենաւային ընկերութեան դիմուի եւ յայտնուի թէ Նափոլի Մաղաքեանի կ'երթան, անմասկի զեղջ կ'առանան միայն.—Դ. Այդ ընկերութեան չքիմողը կարող են ուրիշ ․․․ ու է շոգենաւով մեկնիլ ի Պիրէոն, եւ հոն նոյն ընկերութեան շոգենաւով գալ Նափոլի.— Ե. Աւելի մանրամասնութեանց համար գիմել հետեւեալ հասցէին։

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie)   Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian   Naples

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերփուլ և Լեւանթի միջեւ ճամբորդող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ասմէնիան	10500	Էճիբդիըն	3500
Քեստրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Աչճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծօրճիան	8000	Անաթոլիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալդօչիըն	2500
Ֆլորէնծիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինիօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆոսիան	3500		

Ֆոսիան շոգ., Նաւապետ Լիթլըր՝ Բաթիէն գալով դէպ ի Սեպտ. 3 անյապաղ պիտի երթայ Լիվրբուլ։

Արէինըն շոգ. Նաւապ. Հիթ, այս շաբթու կ'մեկնի ուղղակի ի Լիվըր-բուլ։

Ֆլավիըն շոգ. Նաւապ. Լոկըն, Լիվրբուլէ կ'սպասուի ամսոյս 8ին։

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այցելու փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը զրկել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց, համար դիմել առ ԵՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ

ՊԱՀԵՍՏԻ 50,000,000 ՖՐ.

ԱՄԲՈՂՋ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Հալաճեան խան Գարաքէօյ, Եմաքճիլար ճամբուն ծայրը

ՓՈԽ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ կողմ, Սուլթան Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։

Փոխառութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէթղթոց։

Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կ'ընէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։

Պորսայի հրամաններ կ'կատարէ։ կտրոններ կ'վճարէ։

Արժէթղթեր կ'պահպանէ։

Դրամ կ'ընդունի Չէքի հաշուով։

Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։

Վարկագրերու տէրերուն համար մասնաւոր ՍԱԼՈՆ ունի։

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։

Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կ'գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ ՓՈԽ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։

Վաճառաց վրայ փոխառութիւն կ'ընէ։

Վաճառք կ'ընդունի թէ իբրեւ անպայման աւանդ՝ պարզ մթերոցչէք ստանալով և թէ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ յարտասահման վաճառման համար։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Կ'ուզէ՞ք հոգուստի անգլ. եւ ֆրանս. կերպասներ.— Դիմեցէք Պահճէ-Գաբու Համիտիյէ ճառաեխի Թիւ 38, Օհան էֆ. Կիւմիշեանի վաճառատունն, ուր պիտի գտնէք եղանակին նորաձեւութեան համաձայն ընտիր կերպասներ։ Փափաքողաց հրապարակի վրայ ծանօթ դերձակի մը ձեռամբ և աժան գնով կարել կ'տրուի։— Վճարման դիւրութիւն։ 70—3

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ ամէն շաբթու անխափան կերպով և կանոնաւորապէս կ'հրատարակուի ճոխ պարունակութիւններով։ Հրատարակուեցաւ այս անգամ 25րդ թիւը խիստ շահեկան նիւթերով լեցուն։

Նոր կարգադրութեան մը պատճառաւ գրասենեակը փոխադրուած ըլլալով, խմբագրութեան հետ ամէն գործառնութիւնք և թղթակցութիւնք պէտք է կատարուին հետեւեալ հասցէով, ցնոր տնօրինութեան. Կ. Պոլսոյ՝ Տնօրէն-Խմբագրութիւն ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԻ՝ Չնորհելի Բարեկամ Խորխոռեանի եւկիպաշ Չարշըսը Թիւ 19. Պաղչէ-գափու։ 6—6

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն
ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէյթիէ փողոց (Պօլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիգդուառ փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին երաշխաւորուած երաշխաւորութեան պաշտպան գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կ'գանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898 ին հնչուն դրամով վճարած շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897 էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութիւնը կ'ոլորեն, որոց կ'վերաբերին Ընկերութեան և որոց կ'վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, եւ կամ նախկին չէք, իսկ շահերն ալ մեզ համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւններ։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հաւաքաբար գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարկաւորին չորս երկայն խառնուած թղթատունի։ Ուղղակի առ ընծանիներուն են արուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, դէպ ․․․ հոս որոշեալ ժամանակամիջոցի մը մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տնօ. էնէութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՌԻ. ՀՕՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ընդհ.-Պաշտպանութիւն
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց, Վիքթորիա խան Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA A ST-PÉTERSBOURG

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ին կայս. Իրատեով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պեթերպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԷՆԻԿՄԱՆ
Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մուխարրադ տեղը)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ԲԼՈՒՆՏ

ԷՔԻԹԸԲԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 Պիս ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՊԵՐԱ, ՓԱՐԻԶ

	Ֆր.
Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը)	1 ՄԻԼԻԱՐ 227,658,000
Պահեստներու առաւելութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն։ Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս տարիէն մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի)։	261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը	813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի	251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին	109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՐ 425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԸԲԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ ունեցած է յաւելում մը 37,657,476.05 ֆր.ի յաւելուծին. պահեստին վրայ.) Ոչ մէկ Ընկ. այս
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելում-
» 151,654,140.95 » Նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է։

ԷՔԻԹԸԲԼ իր տակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի և յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ՝ ԷՔԻԹԸԲԼի գինը տարիքի և տեսակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեվճարի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Պահճէ-Գաբու Անեմիտասի խան Թիւ 20—21—22։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերփուլ և Միջերկրականի միջեւ ճամբորդող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիս	3500	Թիպս	2500
Ռամսէս	3500	Մարէոթիս	2500
Մէնիս	3500	Նէրգիս	2500
Անիպիս	3000	Բերա	2250
Ասօր	3000	Օսիրիս	2250
Անուպիս	3000	Մեմֆիս	2000
Օսմանիէ	3550	Կառնաք	1500
Ֆարօս	2750	Իսիս	1500

Չիւըճիէ շոգ.ը Սեպտ. ի դէպ 3ին Լրվրբուլէ հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուէյթօլ-խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդ.-Իգ. Լիվրբուլ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. $3^1/_2$. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իւրաքանչիւր թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ

Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (22)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Եթէ առաջ, մինչեւ այնպիսի բան մը անցնէր իսկ, ըսաւ Նեկտար ժպտելով, երեկոյթին գիշերը գաղափարները բոլորովին փոխուեցան։

—Դուն տեսնելէ վերջ միայն կըրնաս դատել, ես չտեսած գիտէի. ի՞նչ ապագայ կրնար ունենալ իր գըլխուն մեծցած աղջիկ մը։

—Բնաւ մարդ սխալած չունի, գոնէ հիւրերէն ամչնար։

—Երբ տան մը վրայէն ծնողական հսկողութիւնը վերցած է, ա՛լ բան մի սպասեր դուն այն ընտանիքէն. դրամին յարգն ի՞նչ գիտնայ Արէքթեան, զաւակ դաստիարակելուն վրայ ուսկի՞ց գաղափար ունենայ խեղճ մարդը. հարստութիւն մ'է բախտին բերմունքովն եկեր գիրկն ինկեր է։

—Բայց հարստութիւնն ալ երբեք այսքան սխալ դուռ զարկած չէր. որչափ ալ հարուստ ըլլան, շփոտ[...]

բնան հօտը անկարելի է որ երթայ իրենց վրայէն։

—Չէ՛, Վահրամի հիմակուան ընթացքով քանի մը տարիէն. . . Աստուած չընէ. . . բայց կ'կարծեմ որ դարձեալ բռնակալութեան օրերը փնտռեն։

—Ինչո՞ւ, ըսաւ Տիկին Նեկտար յանկարծակիի եկած։

—Անոր համա՛ր որ պատասխանեց Գառնակերեան նոր սիկառ մը եւս վառելով, սոսկալի խաղամոլութեան տուած է ինքզինք, և աճապին դրամ կ'կորսնցնէ կ'ըսեն։

—Ի՞նչ կ'ըսես, կակազեց Նեկտար արգահատալից չեչտով մը, կարելի չէ՞ բան մ'ընել և սա ընտանիքն ազատել կորուստէ։

—Մեզի՞ ինչ, այնքան մեծ[...] բարեկամներ ունին, անոնք թող խորհին. մանաւանդ որ ո՞վ պիտի համարձակի Վահրամին խրատ տալ. աշխարհիս ամէնէն խելացի, գործունեայ և բանգէտ մարդը կ'համարի ինքզինք։

—Խե՛ղճ տղայ, կարելի է սրտին ցաւէն ինքզինք խաղի տուած է։

Գառնակերեան՝ խօսքին ընթացքը փոխելու դիտումով.

—Մեր մեր զաւակներուն նայինք, ըսաւ. դուն հիմա ա՛ն ըսէ՛ ինձ որ, լոկ ենթադրութի՞ւն է Մրայօնեանի՝ Վարդենիի նկատմամբ սնուցած ամուսնական նպատակը թէ հիմնական փաստ մը կայ մէջ տեղը։

—Ի՞նչ հիմնական փաստ կրնայ փնտռուիլ սանկ պարագաներու մէջ. տղան չափէ աւելի համակրութիւն ցոյց տուաւ աղջկան, առանձինքնէն անմիջապէս վերջ անոր հետ պարեց, սիրալիր ձեւերով. . .։

—Ատոնք չօչափելի փաստեր չեն։

—Բայց, երիտասարդին ընթացքն ամբողջ կանանց ուշադրութիւնը գրաւեց։

—Կ'ներուն դաւ[...]ին կաբեւորութիւն մի տար Նեկտար. անոնք արդէն ամէն բան չափազանցելու սովորութիւնն ունին. այս մասին բան մը զգացո՞ւց քեզ, Վարդենի՛։

—Խե՛նթ էի որ երեւակայական խնդրի մը համար աղջկան հետ խորհրդակցելով անոր սկանջը ծակէի. Հապա եթէ Մրայօնեան բնաւ ամուսնալու նպատակ չունենա՞յ. . .։

—Իրաւունք ունիս։

—Շիտակը, ի՞նչ մեղքս պահեմ, այս մասին չատ տարօրինակ կ'գտնեմ քու ալ, աղջկանդ ալ ընթացքը, ինչո՞ւ ոսկորը ձգենք շուքին ետեւէն իյնանք. Վահրամ պէյը երեք տարի է աղջկանդ ետին է. հարստութիւն, երիտասարդութիւն, անուն, ամէն բան տեղը. ի՞նչ է, քիչ մը թեթեւ է եղեր, ծանրադլուխ ո՞վ է. ինչու ասանկ երիտասարդը ձգենք, անծանօթի մը ետեւէն վազենք. բայց ես բերանս բանալուս պէս, գիտեմ ամենքդ ալ վրաս պիտի յարձակիք. խաղամոլութեան տուած է ինքզինք կ'ըսես, ձեռքովս դրամի պէս գիտեմ որ սրտին ցաւէն կ'ընէ, ինչ որ ընէ։

—Այդ վիճաբանութիւնը փակուած էր կարծեմ,

—Գիտեմ անանկ ըլլալը, Վարդենին քեզմէ աւելի կ'ատէ զայն, ես միմիայն խիղճս հանդարտեցնելու համար կ'ըսեմ. եթէ քիչ մը համակրութիւն ցուցնես Վահրամին, պաշտպանութեանդ տակ առնես զայն, թէ լաւ փեսայ մ'ունեցած կ'ըլլաս և թէ Արէքթեաններու հարստութիւնը փրկած։

—Ի՞նչ կ'ըսես, կնի՛կ, գոչեց Գառնակերեան դառնացած չեչտով մը. ան սրիկան ինքզինք աշխարհիս ամենամեծ մարդն հաշուած է. անիկա կ'զիջանի՞ իմ խորհուրդներուս, եւ եթէ Վարդենին առնելու հետամուտ է, պարզապէս մէկ քանի ամիս, անոր հետ զուարճանալու դիտումով է. անկից վերջ ի՞նչ պիտի ըլլայ խեղճ աղջկանս վիճակն, առանց փոփոխս, մեր թեթեւցլուխի մը ձեռքը։

—Է՛, չատ աղէ՛կ, Մրայօնեան ի՞նչ մարդ է գիտե՞ս. . .։

Ծնողացն այս բուռն վիճաբանութեան պահուն, ներս մտաւ Տիգրան և զուարթ ժպիտով մը։

—Ի՞նչ է, կա՞ւ կ'ընէք, ըսաւ, ծայներնիդ բարձր կ'ելնէ կոր։

—Ոչինչ, պատասխանեց Գառնակերեան, Վարդենիին վրայ կ'խօսէինք մօրդ հետ։

—Ուրեմն առանց ձեր խօսակցութեանէն տեղեկութիւն ունենալու, կանխաւ կրնամ յայտնել որ, ըսաւ ծիծաղելով, մօրս քուէն Վահրամին ի նըպաստ է, անոր համար որ. . .։

—Տեսա՞ր մեղքս, ընդմիջեց Նեկտար ժպտելով, Տիգրան ալ գիս քաշքշելու ելեր է։

—Բա՛ւ լիցի, պատասխանեց Տիգրան՝ չարունակելով ծիծաղն, ինչո՞ւ քաշքշեմ. չիտակն ըսէ, նպատակդ այսպէս չէ՞։

—Խօսքը ձերն է. ես նպատակ, կամք չունիմ, քանի որ ամենքնիդ ալ ինձ կ'հակառակիք։

—Վահրամ-Վարդենեան խնդրոյն վերջնական լուծում մը տալու համար, Գառնակերեան դառնացած չեչտով մը. ան սրիկան ինքզինք աշխարհիս ամե-

միջոց մը կ'խորհիմ հա՛յր, ըսաւ Տիգրան կատակաբանելով։

—Ի՞նչ բա՛ն, տղա՛ս, գոչեց Գառնակերեան քահքահ խնդալով։

—Քանի որ մայրս այնչափ սէր կը ցուցնէ դրամին, մեծկակ գումար մը տալով շլացուցէք աչքերն եւ վերջնականապէս ազատինք սա Արէքթեաններու զլխացաւէն. ամբողջ ծրագիրներն անոնց վրայ կ'կազմէ, Վահրամը կ'ձգէ Աչխէնին կ'սկսի, անիկա ալ կը ձգէ միւսին։

Երկու ամուսինները բաւական զըւարճացան Տիգրանի այս առաջարկովը, ու Տիկին Նեկտար հաւիւերորդ անգամ ըլլալով հրաժարեցաւ Արէքթեաններէն։ Սակայն արծաթապաշտ կինն, որչափ առերեւոյթ կերպով համոզուած ձեւանար, ներքնապէս չէր կրնար բաժնուիլ Արէքթեաններու միլիոններէն։ Հեռուէն հեռու միշտ քաղցր ծրագիրներ կ'կազմէր անոնց հետ ու էէ կերպով խնամիանալու համար, բայց երբ մօտէն տեսնէր Վահրամի ու Աչխէնի արարքները, բոլորովին կ'գանէր անոնցմէ։ Երկու տարբեր զգացումներ իրարու հետ կ'մրցէին այս կնոջ մէջ. դրամին սէրն առաջ կ'մղէր զինք, ամէն նկատում ոտքի տակ առնելով՝ խնամութիւն մը հաստատել Արէքթեաններու հետ, եւ անոնց մեծաքանակ հարստութեան չնորհիւ, զաւակներէն մէկուն ապագան ապահովել. իսկ բարոյականի զգացումը կ'զզուեցնէր զինք անոնցմէ, երբ տեսէ ընկերութեան մէջ տեսնէր քրջ ու եղբօր, անպատշաճ, չլխոր[...]

թեթեւաբարոյ, ըմբոստ եւ անտառնելի ընթացքը։ Արէքթեաններու տունն այցելելէ վերջ մանաւանդ, միշտ յոռի տրամադրութիւններով կ'վերադառնար, եւ չէր ուզեր բնաւ անոնց խօսքն իսկ ընել. որովհետեւ բարին բուն նշանակութիւնովը, կին չկար այն չքեղ ապարանքին մէջ։ Տիկին Արէքթեան՝ քառասուն տարի առաջ ինչ վիճակի մէջ որ եկած էր փոքր Ասիոյ ներսերէն, հիմա ալ ճիշտ միեւնոյն դիրքին մէջ էր։ Ամուսնոյն բեռնակրութենէ վաճառականութեան փոխանցումը բնաւ ազդեցութիւն չէր ըրած խեղճ գեղջկուհւոյն վրայ, որ հիմա ծերութեան օրերուն, բոլորովին անտարբեր իր շուրջ անցած դարձածներուն, սենեակն առանձնացած՝ «Էս-Լը-Լա»ին կաղաղ կտորներէն անդին ուրիշ բանի վրայ չէր խորհիր։

Ծառաներ, սպասուհիներ, ․․․չիներ, դաստիարակուհիներ կ'վխտային տան մէջ տանտիրուհւոյ մը հաւասար իրաւունքով, բաւական էր որ գոհացնէին Վահրամի եւ Աչխէնի անխոստովանելի հրամանները. ալ անկից ուրիշ պատասխանատուութիւն չէր ծանրանար իրենց վրայ։

Տիկին Գառնակերեան ուրիշ դաւառացի կիներ ալ տեսած էր. բայց ո՛րչափ մեծ տարբերութիւն կար անոնց եւ Տիկին Արէքթեանի միջեւ։

Շ-ր.